

Länsirannan tilannekatsaus helmikuussa 2022

Tietoa raportista

Tässä tilannekatsauksessa tarkastellaan Israelin miehittämiin palestiinalaisalueisiin kuuluvien Länsirannan ja Itä-Jerusalemien tilannetta helmikuussa 2022. Tilannekatsaus päivittää Maahanmuuttoviraston Länsirannan tilanteesta 28.5.2020 julkaiseman [raportin](#) ja keskittyy siten toukokuun 2020 jälkeisiin tapahtumiin. Tilannekatsauksessa tarkastellaan erityisesti Länsirannan palestiinalaisväestön turvallisuustilanteeseen vuonna 2021 vaikuttaneita tapahtumia, kuten Itä-Jerusalemissa ja Länsirannalla huhtikuun ja toukokuun 2021 aikana ja uudelleen kesäkuun 2021 lopulla puhjennut mielenosoituksia sekä Israelin turvallisuusjoukkojen ja palestiinalaishallinnon mielenosoittajiin kohdistamia toimia. Erityistä huomiota kiinnitetään myös Israelin siirtokuntalaisten Länsirannan palestiinalaisväestöön kohdistamaan väkivaltaan, jonka raportoidaan lisääntyneen tilannekatsauksen tarkastelujakson aikana. Lisäksi tilannekatsauksessa käsitellään valikoivasti myös muita Länsirannan palestiinalaisten ihmisoikeustilanteeseen vaikuttavia teemoja, kuten Israelin viranomaisten asettamia liikkumisrajoituksia, palestiinalaisväestöön kohdistuvia häätöjä ja pakkosiirtoja sekä Israelin viranomaisten valmiuksia Länsirannan ja Itä-Jerusalemien palestiinalaisten oleskeluoikeuden perumiseksi. Niin ikään Israelin valtion miehittämiin palestiinalaisalueisiin lukeutuvan Gazan kaistan tilannetta käsitellään omassa tilannekatsauksessaan.

Tilannekatsaus on laadittu noudattaen Euroopan unionin yhteisiä suuntaviivoja lähtömaatiedon tuottamisesta (2008). Se perustuu huolellisesti valittuihin lähteisiin, joista kaikki on listattu tilannekatsauksen lähdeluetteluun. Ilmeisiä ja kiistattomia tosiasioita lukuun ottamatta kaikki esitetty tieto on tarkastettu useammasta lähteestä, ellei muuta erikseen mainita. Tilannekatsauksessa esitetyt tiedot on hankittu, arvioitu ja käsitelty huolellisesti, vastausajan ollessa rajattu. Katsaus ei kuitenkaan pyri olemaan kaikenkattava, eikä sitä tule pitää yksinään minkään oleskeluluvan, pakolaisaseman tai turvapaikkahakemuksen perusteena. Vaikka jotain tapahtumaa, henkilöä tai organisaatiota ei olisi mainittu tilannekatsauksessa, se ei tarkoita, etteikö kyseistä tapahtumaa olisi tapahtunut tai kyseistä henkilöä tai organisaatiota olisi olemassa. Katsaus ei välttämättä edusta Maahanmuuttoviraston virallista kantaa, eikä se ole poliittinen kannanotto tai oikeudellinen arvio.

About the report

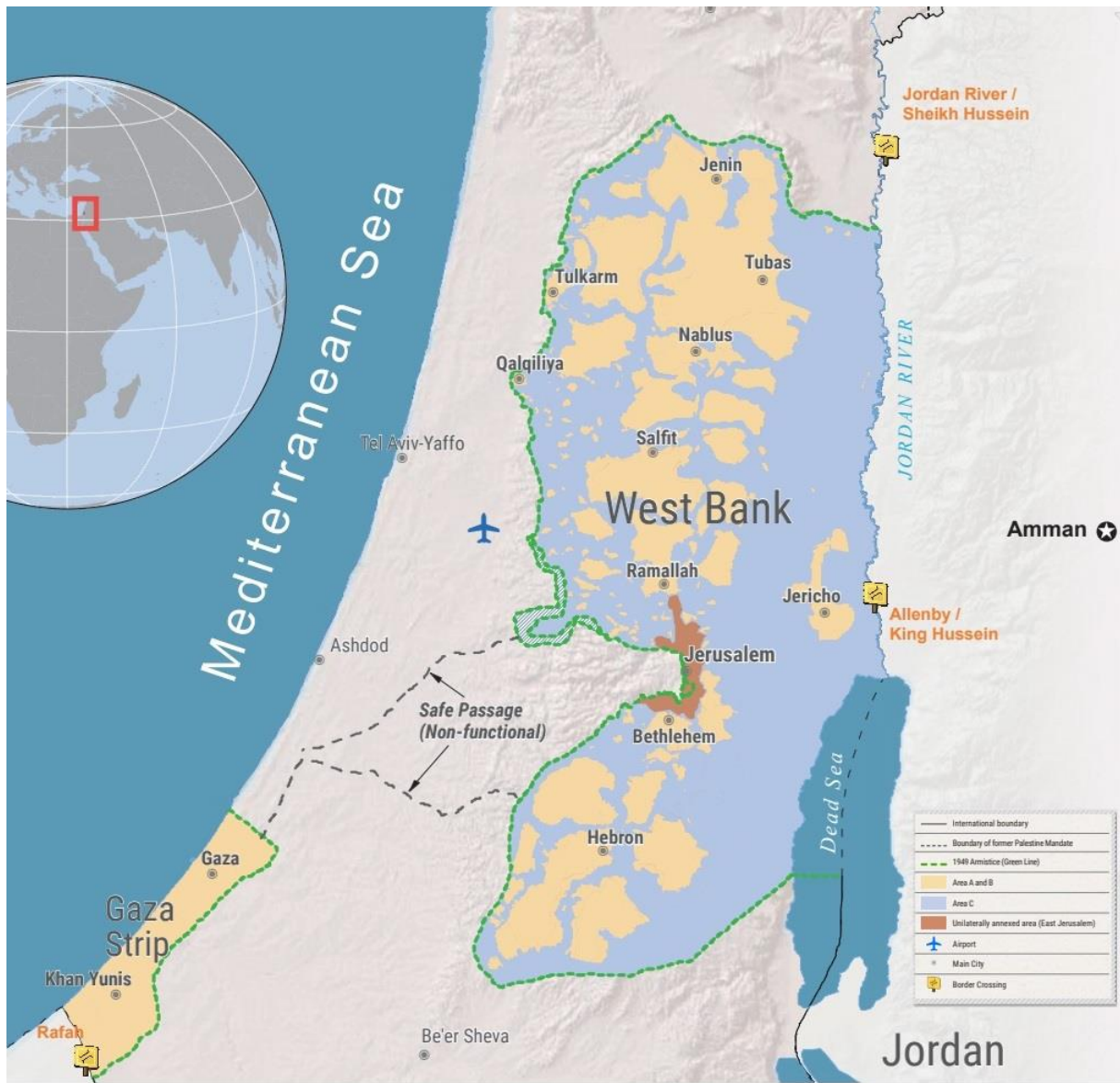
This report concentrates on the situation of the West Bank and East Jerusalem, Palestinian territories under Israeli occupation, in February 2022. The report updates the previous Finnish Immigration Service report on the situation of the West Bank, published on 25 May 2020, and focuses, therefore, on the events taking place after May 2020. The report gives special attention to the events that affected the security situation of the West Bank's Palestinian population in 2021, such as the protests that erupted in East Jerusalem and the West Bank between April and May 2021 and, again, in late June 2021, and the actions taken against the protestors by Israeli security forces and the Palestinian Authority (PA). Also, special attention is given to the violence committed by Israeli settlers against West Bank Palestinians that has reportedly increased during the period in focus. In addition, the report discusses selectively other themes affecting the human rights situation of the West Bank's Palestinian population, including the movement restrictions imposed by the Israeli authorities, the expulsions and forcible population transfers targeting Palestinians, and the Israeli authorities' capabilities to renounce the legal residency of Palestinians in the West Bank and in East Jerusalem. The situation of the Gaza Strip, similarly an Israeli occupied Palestinian territory, is discussed in a separate report.

The report has been compiled in accordance with the common EU guidelines for processing country of origin information (2008). The report is based on carefully selected sources of information. All sources used are referenced. With the exception of obvious and indisputable facts, all information presented has been cross-checked from several sources unless stated otherwise. The information provided in the report has been obtained, evaluated and processed carefully within the limited time frame given. However, the report does not aim to be exhaustive, and it should not be considered conclusive as to the merit of any particular claim to a residence permit, refugee status or asylum. Even if a certain event, person or organization is not mentioned in the report, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The report does not necessarily reflect the opinion of the Finnish Immigration Service, and it is not a political statement or a judicial evaluation.

Länsirannan tilannekatsaus

1 Poliittinen ja yhteiskunnallinen tilanne.....	5
1.1 Länsirannan alue, väestö ja hallintasuhteet	5
1.2 Israelin hallinnon politiikka	7
1.3 Palestiinalaishallinnon asema	11
2 Turvallisuustilanne	14
2.1 Itä-Jerusalemin levottomuudet (Sheikh Jarrah)	16
2.2 Gazan konfliktin laukaisemat mielenosoitukset	18
2.3 Nizar Banatin surma ja siitä seuranneet mielenosoitukset	20
2.4 Hamasin ja tämän liittolaisten toiminta Länsirannan alueella	22
2.5 Siirtokunnat ja siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistama väkivalta	23
3 Muita ihmisoikeustilanteeseen vaikuttavia tekijöitä	28
3.1 Vankilaolot	28
3.2 Liikkumisrajoitukset	28
3.2.1 Liikkuminen Länsirannalla	28
3.2.2 Poistuminen Länsirannan alueelta ja paluu alueelle	30
3.3 Häädöt, pakkosiirrot ja rakennusten purkaminen	31
3.4 Oleskeluoikeuden peruminen	33
3.4.1 Länsiranta	33
3.4.2 Itä-Jerusalem.....	34
3.5 Palestiinalaispakolaiset	35
3.6 Sanan ja lehdistönvapaus	36
3.7 Naisten ja lasten asema	38
3.8 Koronavirustilanne (COVID-19)	39
Lähteet	39

Kartta: Länsiranta (A-, B- ja C-alueet ja Itä-Jerusalem)
Lähde: OCHA 1/2019, s. 7. (muokannut maatietopalvelu)¹

¹ Source: UN OCHA oPt/ OCHA 1/2019 (modified by Country Information Service).

1 Poliittinen ja yhteiskunnallinen tilanne

1.1 Länsirannan alue, väestö ja hallintasuhteet

Länsirannan ja Itä-Jerusalem² hallintasuhteissa ei ole tapahtunut muutosta toukokuun 2020 jälkeen, jolloin Maahanmuuttovirasto julkaisi edellisen Länsirantaa käsittelevän tilannekatsauksensa.³ Israelin viranomaiset hallitsevat edelleen koko Länsirannan aluetta Israelin armeijan välityksellä, joka käyttää alueella lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovaltaa. Vuonna 1994 perustettu palestiinalaishallinto (eng. *Palestinian Authority*, PA) hallitsee osittain, Israelin armeijan rinnalla ns. A- ja B-alueita⁴, jotka kattavat noin 40% Länsirannan pinta-alasta. Arviolta 60% Länsirannan pinta-alasta kattava C-alue on edelleen yksinoikeudella Israelin armeijan hallinnassa.⁵ Länsirannan palestiinalaisväestö elää pääasiassa A- ja B-alueilla, joiden kuvataan muodostuvan 165 toisistaan erillisestä "maantieteellisestä saarekkeesta".⁶ Human Rights Watchin mukaan Israel on säilyttänyt itsellään miehitettyjen palestiinalaisalueiden⁷ (maa- ja vesi-) rajoihin ja ilmatilaan, väestön rekisteröimiseen, ihmisten ja hyödykkeiden liikkumiseen ja turvallisuuteen liittyvän ensisijaisen hallinnan.⁸ Palestiinalaisten oikeuksiin erikoistuneen israelilaisen ihmisoikeusjärjestö B'Tselemin mukaan Israelin valtio vastaa miehitettyjen palestiinalaisalueiden osalta siirtolaisuuteen, väestörekisteriin, maankäyttöön ja kaavoitukseen, vesihuoltoon, viestintäinfrastruktuuriin ja tuontiin ja vientiin liittyvästä hallinnoimisesta sekä maa- ja vesialueiden ja ilmatilan sotilaallisesta hallinnasta.⁹

Palestiinalaishallinnon tilastoviranomaisen (PCBS) mukaan Länsirannan (ja Itä-Jerusalem) alueella eli vuoden 2020 lopulla 3 086 816 palestiinalaista¹⁰ ja vuoden 2021 puolivälissä 3 120 448 palestiinalaista¹¹. Human Rights Watchin käyttämien, vuoden 2020 syyskuussa päivitettyjen Israelin viranomaisten väestötilastojen mukaan Länsirannan alueella (pl. Itä-Jerusalem) elää noin 2,7 miljoonaa palestiinalaista ja yli 441 000 Israelin siirtokuntalaista.¹² Israelilaisen Peace Now -kansalaisjärjestön mukaan Länsirannalla elää 2 755 300 palestiinalaista ja 441 600 Israelin siirtokuntalaista.¹³ Jerusalem Institute for Policy Research - tutkimuslaitoksen mukaan Itä-Jerusalemmissä on noin 581 000 asukasta, joista 354 000 (61%) on

² Israel miehitti Jerusalemin kaupungin itäiset osat vuoden 1967 sodassa muun Länsirannan tavoin, mutta liitti ne muusta Länsirannasta poiketen omavaltaisesti Israeliin. Kansainvälisen oikeuden näkökulmasta Itä-Jerusalem luetaan kuitenkin edelleen osaksi Länsirantaa.

³ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020.

⁴ Tarkemmin Länsirannan aluejaosta ja eri alueiden luonteesta, ks. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020, s. 8–9.

⁵ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 80, *passim*.

⁶ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 11. Määritelmä alun perin lähteestä B'Tselem 12/2016, s. 16.

⁷ Termillä miehitetty palestiinalaisalueet (eng. occupied Palestinian territories, oPt) viitataan alueisiin, jotka olivat Israelin miehittämiä vuoden 1967 jälkeen. Näitä alueita ovat Länsiranta (ja Itä-Jerusalem), Gazan kaista ja Israelin Syyrialta valtaamat Golanin kukkulat. Ks. UNGA 29.9.2021, s. 3

⁸ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 2–3.

⁹ B'Tselem 2021, s. 6. Tarkemmin Israelin valtion vastuista, ks. Israelin hallinnon toimia miehityksellä palestiinalaisalueilla koordinoivan yksikön (Coordinator of Government Activities in the Territories, COGAT) [kotisivu](#) (käyty 18.2.2022).

¹⁰ PCBS 12/2020, s. 40.

¹¹ PCBS [päiväämätön].

¹² Human Rights Watch 27.4.2021, s. 81.

¹³ Peace Now - Data - Population [päiväämätön]. Sivuston tilastojen perusteella niissä esitetyt Israelin tilastoviranomaisten tiedot siirtokuntalaisten lukumäärästä ovat peräisin vuoden 2019 lopulta.

palestiinalaisia (arabeja).¹⁴ Amnesty Internationalin mukaan Jerusalemin kunnassa eli heinäkuussa 2021 yhteensä 358 800 palestiinalaista, joista noin 150 000 eli alueella, jonka Israelin armeija oli eristänyt raja-aidoilla ja tarkastuspisteillä Jerusalemin muista alueista.¹⁵ Human Rights Watchin mukaan Länsirannalla ja Itä-Jerusalemissa elää yhteensä yli 667 000 Israelin siirtokuntalaista.¹⁶ Amnesty Internationalin mukaan Itä-Jerusalemissa elää 225 178 Israelin siirtokuntalaista, jotka ovat asettuneet 13 laittomaan siirtokuntaan.¹⁷

Länsirannalla oleskelevat palestiinalaiset ja israelilaiset siirtokuntalaiset elävät kahden eri oikeusjärjestelmän alaisuudessa.¹⁸ B'Tselemin mukaan Länsirannan palestiinalaisväestö elää tiukan sotilasvallan alaisuudessa ja vailla poliittisia oikeuksia kymmenien toisistaan erotettujen saarekkeiden muodostamalla maantieteellisellä alueella.¹⁹ Human Rights Watchin mukaan Israelin viranomaiset hallitsevat Länsirannalla (pl. Itä-Jerusalem) eläviä palestiinalaisia soveltamalla näihin ankaraa sotilaslainsäädäntöä, jonka puitteissa palestiinalaisilla ei ole käytössään perustavia oikeussuojakeinoja, ja näitä vastaan nostetut syytteet käsitellään sotilastuomioistuimissa, joissa langettavien tuomioiden osuus on lähes 100%. Samanaikaisesti Länsirannalla eläviin Israelin kansalaisiin (siirtokuntalaiset) sovelletaan Israelin siviililainsäädäntöä, ja Israelin viranomaiset asettavat vain harvoin liialliseen voimankäyttöön syyllistyneitä turvallisuusjoukkojen jäseniä tai palestiinalaisiin hyökkäyksiä kohdistaneita siirtokuntalaisia vastuuseen teoistaan.²⁰ Freedom Housen mukaan rikosoikeuden piiriin kuuluvien ja turvallisuuteen liittyvien rikosten välisen eron epäselvyys, Israelin ja palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukkojen säännöllinen turvautuminen ilman oikeuden päätöstä tapahtuviin pidätyksiin ja pelkästään palestiinalaisiin sovelletut sotatilalakki ja sotilastuomioistuinjärjestelmä loukkaavat palestiinalaisten oikeusturvaan liittyviä oikeuksia. Samanaikaisesti Israelin siirtokuntalaisia koskevat oikeustapakukset käsitellään Israelin siviilituomioistuimissa, joissa oikeusturva on lähtökohtaisesti turvattu.²¹

Israelin valtio mieltää vuoden 1967 sodassa miehittämänsä Itä-Jerusalemin osaksi Israelia, vaikka kyseessä on kansainvälisen oikeuden näkökulmasta (muun Länsirannan tavoin) miehitetty alue.²² B'Tselemin mukaan Itä-Jerusalemissa elävät palestiinalaiset ovat ns. Israelin pysyviä asukkaita, jotka ovat oikeutettuja oleskelemaan ja työskentelemään Israelissa (ilman erikseen myönnettyjä lupia). Lisäksi he voivat saada sosiaalietuuksia ja terveystakuun ja heidän on mahdollista äänestää paikallisvaaleissa. Pysyvän asukkaan asema voidaan kuitenkin perua milloin tahansa, sillä se on täysin Israelin sisäministeriön harkintavallassa, minkä lisäksi pysyvän asukkaan asema saattaa myös joissain tapauksissa erääntyä.²³ Human Rights Watchin mukaan Itä-Jerusalemin palestiinalaisten oikeudellinen status Israelin pysyvinä asukkaina heikentää heidän oleskeluoikeutta kotialueellaan asettamalla sen ehdoksi mm. henkilön yhteydet Jerusalemin kaupunkiin.^{24,25} Freedom Housen mukaan Itä-Jerusalemin palestiinalaisten oleskeluoikeus kaupungissa saatetaan perua mikäli nämä matkustavat

¹⁴ Korach & Choshen 2021, s. 19. Arvio vastaa B'Tselemin arviota, jonka mukaan Itä-Jerusalemissa elää noin 350 000 palestiinalaista. Ks. B'Tselem 2021, s. 2.

¹⁵ Amnesty International 2022, s. 16.

¹⁶ Human Rights Watch 2022, s. 358.

¹⁷ Amnesty International 2022, s. 16.

¹⁸ Ks. esim. B'Tselem 2021; Freedom House 2021 [osio F4]; Human Rights Watch 27.4.2021. Ks. myös arviot Israelin miehitettyillä palestiinalaisalueilla ylläpitämästä apartheid-järjestelmästä luvussa 1.2.

¹⁹ B'Tselem 2021, s. 2.

²⁰ Human Rights Watch 2022, s. 357.

²¹ Freedom House 2021 [osio F4].

²² Human Rights Watch 27.4.2021, s. 7.

²³ B'Tselem 2021, s. 2.

²⁴ Tätä ns. center of life -politiikkaa käsitellään tarkemmin luvussa 3.4.2. Ks. myös Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020, s. 9–10.

²⁵ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 7.

pitemmäksi aikaa kaupungin ulkopuolelle (mikä vaikuttaa heidän matkustamisvapauteensa) tai mikäli nämä määritellään Israelin viranomaisten toimesta uhaksi yleiselle turvallisuudelle tai Israelin valtiolle.²⁶

Länsirannan alueelle (pl. Itä-Jerusalem) on perustettu yli 280 siirtokuntaa,²⁷ joissa asuu yli 440 000 Israelin kansalaista.²⁸ Vuoden 2020 lopulle tultaessa Israel oli tunnustanut virallisesti 138 siirtokuntaa, minkä lisäksi Länsirannan alueelle on perustettu 150 laitonta siirtokuntaa^{29,30} B'Tselemin mukaan Länsirannalle perustettiin 2010-luvulla noin 50 laitonta siirtokuntaa, joista useimmat olivat ns. "maatiloja", eli pieniä maa- tai lammastiloja (tarkemmin, ks. luku 2.5). Länsirannalle perustettujen siirtokuntien yhteenlaskettu pinta-ala on satoja neliökilometrejä^{31,32} Human Rights Watchin mukaan Israelin viranomaiset vastaavat siirtokuntalaisten turvallisuudesta, infrastruktuurista ja palveluista,³³ ja tämä pätee myös laittomiin siirtokuntiin, joiden perustamiselle Israelin viranomaiset eivät ole antaneet virallista lupaa.³⁴ B'Tselemin mukaan Israelin viranomaiset tarjoavat siirtokuntalaisille monia erilaisia tukia ja kannustimia. Näistä merkittävin on asumistuki, joka mahdollistaa siirtokuntiin muuttamisen myös perheille, joiden käytössä ei olisi muutoin riittävästi pääomaa tai tuloja siirtokunnassa sijaitsevan kodin hankkimiseen.³⁵ Useimmat siirtokunnat on määritelty ns. kansallisen prioriteetin alueiksi (eng. *National Priority Area*, NPA), mikä oikeuttaa alueiden asukkaat erityisiin asumiseen, koulutukseen ja hyvinvointiin liittyviin tukiin. Myös siirtokuntalaisten Länsirannalla pyörittämälle teollisuudelle on tarjolla tukia ja kannustimia, kuten työllistämistukea tai maanvuokraan liittyviä alennuksia.³⁶ Israelin valtio on myös kannustanut ja tukenut politiikallaan uusien laittomien siirtokuntien perustamista (ks. luku 2.5).

1.2 Israelin hallinnon politiikka

Vuosina 2021 ja 2022 Israelin valtion ja miehitettyjen palestiinalaisalueiden suhdetta käsittelevässä julkisessa keskustelussa keskityttiin siihen, missä määrin Israelin hallinnon toiminta Israelin valtion ja miehitettyjen palestiinalaisalueiden kattamalla maantieteellisellä alueella täyttää apartheidin tunnusmerkit.³⁷ Keskustelu sai alkunsa palestiinalaisten oikeuksiin erikoistuneen israelilaisen ihmisoikeusjärjestö B'Tselemin 12.1.2021 julkaisemasta kannanotosta, jonka mukaan nämä tunnusmerkit täyttyvät. B'Tselemin kannanotossa Israelin hallinnon katsotaan noudattavan hallitsemillaan alueilla yhtä ja samaa järjestysperiaatetta, jonka mukaisesti hallinto käyttää lainsäädäntöä, hallintokäytänteitä ja valtiollista väkivaltaa lujittaakseen alueella asuvan juutalaisväestön ylivaltaa suhteessa alueen palestiinalaisväestöön.³⁸ B'Tselemin mukaan Israelin viranomaisten Israelissa ja miehitettyillä palestiinalaisalueilla ylläpitämä apartheid-järjestelmä on kehittynyt asteittain institutionalisoituneemmaksi ja tavoitteiltaan eksplisiittisemmäksi.³⁹

²⁶ Freedom House 2021 [osio G1].

²⁷ B'Tselem 11/2021, s. 6; Human Rights Watch 27.4.2021, s. 81.

²⁸ B'Tselem 11/2021, s. 6.

²⁹ Laittomista siirtokunnista käytetään myös englanninkielistä termiä "outpost", joka voidaan suomentaa "etuvartioksi" tai "etuvartioksiirtokunnaksi".

³⁰ B'Tselem 11/2021, s. 6; Human Rights Watch 27.4.2021, s. 81.

³¹ B'Tselem arvioi siirtokuntien yhteenlasketuksi pinta-alaaksi "satojatuhansia dunameja". Dunam on ottomaaniaikainen pinta-alan mittayksikkö, joka vastaa on 1 000 neliometriä (m²).

³² B'Tselem 3/2021, s. 6.

³³ Human Rights Watch 2022, s. 358.

³⁴ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 81.

³⁵ B'Tselem 3/2021, s. 6.

³⁶ B'Tselem 3/2021, s. 6.

³⁷ Amnesty International 2022; B'Tselem 2021; Human Rights Watch 27.4.2021; Thrall 21.1.2021.

³⁸ B'Tselem 2021, s. 1, 2, 7.

³⁹ B'Tselem 2021, s. 7.

Human Rights Watch tarkastelee 27.4.2021 julkaisemassaan laajassa raportissa⁴⁰ erityisesti sitä, vastaavatko Israelin viranomaisten toimet ja toimintatavat Israelissa ja miehitettyillä palestiinalaisalueilla kansainvälisen oikeuden apartheidille asetettua määritelmää^{41,42}. Raportin mukaan Israelin hallinto on osoittanut aikomuksensa ylläpitää juutalaistaustaisten Israelin kansalaisten ylivaltaa suhteessa palestiinalaisväestöön kaikkialla Israelissa ja miehitettyillä palestiinalaisalueilla. Miehitettyillä palestiinalaisalueilla (ml. Länsiranta, Itä-Jerusalem) Israelin hallinnon aikomus yhdistyy kuitenkin palestiinalaisväestöön kohdistuvaan järjestelmälliseen alistamiseen ja epäinhimillisiin tekoihin tavalla, jotka täyttävät kansainvälisen oikeuden apartheidille asettamat tunnusmerkit.⁴³ Human Rights Watchin mukaan Israelin viranomaiset ovat myös syylistyneet vainoksi luokiteltavaan rikokseen ihmisyyttä vastaan kohtelemalla miehitettyjen alueiden palestiinalaisväestöä tarkoituksellisesti syrjivällä tavalla ja kohdistamalla palestiinalaisiin vakavia ihmisoikeusloukkauksia, kuten yksityisomistuksessa olevan maan laajamittainen takavarikoiminen⁴⁴, monia alueita käytännössä koskeva rakentamisen ja asumisen estäminen⁴⁵, oleskeluoikeuksien laajamittainen epääminen sekä perustavien kansalaisoikeuksien ja liikkumisvapauden laajamittainen, vuosikymmeniä jatkunut rajoittaminen.⁴⁶

Amnesty International julkaisi helmikuun 2022 alussa oman, vastaavan raporttinsa⁴⁷, jonka mukaan Israel on syylistynyt ihmisoikeusloukkaukseksi ja kansainvälisen julkisoikeuden loukkaukseksi määritellyyn apartheidiin kaikkialla, missä se ylläpitää ylivaltaan ja palestiinalaisten sortoon perustuvaa järjestelmäänsä, eli kaikkialla, missä Israel kykenee hallitsemaan palestiinalaisten kykyä nauttia näille kuuluvista oikeuksista. Raportin mukaan palestiinalaisten erottelu Israelin juutalaisväestöstä on toteutettu järjestelmällisellä ja hyvin institutionalisoidulla tavalla lakien, menettelytapojen ja käytäntöjen välityksellä, jotka pyrkivät

⁴⁰ Human Rights Watchin raporttia on arvosteltu mm. siitä, että se ei ota riittävästi huomioon Israelin toimintaan liittyviä turvallisuusnäkökohtia, ja siitä, ettei raportilla ole lopulta kykyä lisätä Israeliin kohdistuvaa poliittista, diplomaattista ja taloudellista painetta. Ks. Foreign Policy/ Cook 6.5.2021.

⁴¹ Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) Rooman perussäännössä ja YK:n apartheid-yleissopimuksessa apartheid-rikoksen katsotaan koostuvan kolmesta pääelementistä: 1) yhden rodullisen ryhmän toiseen kohdistamasta pyrkimyksestä ylivaltaan perustuvan järjestelmän ylläpitämiseen; 2) yhden rodullisen ryhmän toiseen kohdistamasta järjestelmällisestä sorrosta; ja 3) näihin toimiin laajasti tai järjestelmällisesti liittyvästä yhdestä tai useammasta epäinhimillisestä teosta, joiksi luetaan väestön pakkosiirrot, maaomaisuuden pakkolunastukset, erillisten (tietyille väestöryhmälle tarkoitettujen) asuinalueiden luominen ja maasta poistumiseen, maahan palaamiseen tai kansalaisuuteen liittyvien oikeuksien epääminen. Human Rights Watch 27.4.2021, s. 5–6.

⁴² Human Rights Watch 27.4.2021, s. 9.

⁴³ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 10.

⁴⁴ Human Rights Watchin 27.4.2021 julkaisemassa laajassa raportissa Israelin viranomaisten raportoidaan takavarikoineen Länsirannan palestiinalaisilta noin 2 miljoonan dunamin edestä maata, eli noin kolmanneksen Länsirannan maapinta-alasta. Takavarikointi on perustunut mm. käytäntöön, jossa maa-alueita julistetaan Israelin "valtion maaksi" (*state land*). Human Rights Watch viittaa Israelin viranomaisten tietoihin, joiden mukaan 99% kaikista kolmannen osapuolen käyttöön Länsirannalla allokoituista "valtion maista" (yhteenlaskettu pinta-ala on yli 675 000 dunamia) olisi korvamerkitty israelilaissiviilien (eli siirtokuntalaisten) käyttöön. Human Rights Watch 27.4.2021, s. 11.

⁴⁵ Ks. palestiinalaisten häätöjä ja pakkosiirtoja käsittelevä luku 3.3.

⁴⁶ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 10.

⁴⁷ Amnesty Internationalin raporttiin kohdistui välittömästi kritiikkiä Israelin hallituksen taholta, ulkoministeri Yair Lapidin syyttäessä järjestöä "antisemitismistä". (FT/ Srivastava 1.2.2022; Politico/ Gehrke 1.2.2022.) Tutkija Jeff Handmaker esittää, että raportin johtopäätöksistä on pääsääntöisesti vaiettu, eikä niistä ole käyty asianmukaista keskustelua. (Handmaker 18.2.2022.)

estämään Israelissa ja miehitettyillä palestiinalaisalueilla eläviä palestiinalaisia vaatimasta ja nauttimasta Israelin juutalaistaustaisia kansalaisia vastaavista oikeuksista. Raportin mukaan Israelin pyrkimys palestiinalaisten sortamiseen ja alistamiseen ulottuu myös Israelin ja miehitettyjen palestiinalaisalueiden ulkopuolella eläviin palestiinalaispakolaisiin, joilta on evätty oikeudet palata takaisin koteihinsa.⁴⁸

B'Tselem mainitsee apartheid-järjestelmän lujittumisen kannalta keskeisinä tekijöinä vuonna 2018 hyväksytyn ns. kansallisvaltiolain⁴⁹, joka muutti Israelin perustuslain tasolla valtioksi, joka suosii juutalaisia muiden väestöryhmien kustannuksella, ja entisen pääministeri Benjamin Netanjahun hallituksen aikomuksen liittää heinäkuun 2020 jälkeen osia Länsirannasta virallisesti Israeliin.⁵⁰ Netanjahun hallituksen suunnitelmia Länsirannan alueiden pakkoliittämiseksi Israeliin 1.7.2020 jälkeen käsitellään Maahanmuuttoviraston toukokuussa 2020 julkaisemassa Länsirannan tilannekatsauksessa.⁵¹ Netanjahu ilmoitti elokuussa 2020, Israelin ja Yhdistyneiden arabiemiirikuntien (UAE) välisen sopimuksen solmimisen jälkeen, että Israel siirtäisi pakkoliitossuunnitelmien täytäntöönpanoa, joskaan suunnitelmiin ei ole tullut Netanjahun mukaan muutosta.⁵² Human Rights Watch huomauttaa 27.4.2021 julkaisemassaan raportissa, että Israelin hallinto on käyttänyt pitkään ylittä valtaa pakkoliitossuunnitelmien piiriin kuuluvilla Länsirannan alueilla riippumatta siitä, liittääkö se muodollisesti ko. alueet Israeliin.⁵³ Myös International Crisis Groupin Israelin ja miehitettyjen palestiinalaisalueiden tilanteeseen keskittyvän ohjelman johtajana aiemmin työskennellyt Nathan Thrall esittää 21.1.2021 julkaisemassaan artikkelissa, että Länsirannan alueiden pakkoliitos on käytännössä jo tapahtunut. Thrall esittää virallisen pakkoliitoksen vastustajien noudattavan (tiedostamattaan) logiikkaa, jossa Israel voi evätä miljoonien palestiinalaisten kansalaisoikeudet ennalta määrittämättömäksi ajaksi ja antaa kaiken mahdollisen tuen miehitettyillä palestiinalaisalueilla eläville israelilaisille niin kauan kuin näitä alueita ei liitetä virallisesti Israeliin.⁵⁴

B'Tselem mukaan Israelin valtio kieltää miehitettyillä palestiinalaisalueilla elävältä palestiinalaisväestöltä sananvapauden ja kokoontumisvapauden⁵⁵ kaltaiset poliittiset oikeudet. Palestiinalaisiin kohdistuu ankaria rajoituksia, joiden seurauksena näillä ei ole lupaa osoittaa mieltään, monien yhdistysten toiminta on kielletty ja melkein mikä tahansa poliittinen lausunto saatetaan määritellä yllytykseksi. Sotilastuomioistuinten todetaan noudattavan ankarasti edellä mainittuja rajoituksia, minkä seurauksena satojatuhansia palestiinalaisia on tuomittu vankeuteen niiden rikkomisesta.⁵⁶ Amnesty Internationalin mukaan Israelin viranomaiset ovat pidättäneet vuoden 1967 jälkeen yli 800 000 miehitettyillä palestiinalaisalueilla (Länsirannalla, Itä-Jerusalemmissa ja Gazan kaistalla) elävää palestiinalaista, joita vastaan nostetut syytteet on käsitelty monesti sotilastuomioistuimissa, jotka

⁴⁸ Amnesty International 2022, s. 12.

⁴⁹ Lain virallinen nimi on *Peruslaki: Israel – juutalaisen kansan kansallisvaltio*, ja sen (epävirallinen) englanninkielinen käännös on luettavissa Israelin parlamentin [kotisivuilla](#). (käyty 18.1.2022). Human Rights Watchin mukaan laki määrittelee Israelin ”juutalaisen kansan kansallisvaltioksi” (*nation-state of the Jewish people*) ja vahvistaa kansallisen itsemääräämisoikeuden olevan Israelin valtion puitteissa yksinomaan juutalaisväestölle varattu oikeus. Lisäksi kansallisvaltiolaki määrittelee siirtokuntien perustamisen Israelin ”kansalliseksi arvoksi” (*national value*) ja toteaa Israelin valtion pyrkivän kannustamaan ja edistämään siirtokuntien perustamista ja vahvistamista. Human Rights Watch 27.4.2021, s. 6–7, 45.

⁵⁰ B'Tselem 2021, s. 7.

⁵¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020, s. 6–7.

⁵² Human Rights Watch 27.4.2021, s. 26.

⁵³ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 73.

⁵⁴ Thrall 21.1.2021.

⁵⁵ Sanan ja kokoontumisvapauden liittyvistä rajoituksista, ks. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020, s. 10–12.

⁵⁶ B'Tselem 2021, s. 6.

ovat epäonnistuneet järjestelmällisesti oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevien kriteerien täyttämässä, ja joissa ylivoimainen enemmistö syytteistä on johtanut langettavaan tuomioon.⁵⁷ B'Tselemin mukaan Israeliin pakkoliitetyssä Itä-Jerusalemossa elävät palestiinalaiset voivat äänestää "Israelin pysyvinä asukkaina" paikallisvaaleissa, mutta eivät Israelin parlamenttivaaleissa, minkä lisäksi Israelin viranomaiset ovat tehneet heidän osallistumisensa palestiinalaishallinnon vaaleihin hankalaksi. Lisäksi Israelin viranomaisten todetaan estävän ennalta sellaisen Itä-Jerusalemossa suunnitellun poliittisen, sosiaalisen tai kulttuuriin liittyvän toiminnan, joka voidaan yhdistää palestiinalaishallintoon.⁵⁸

Kesäkuussa 2021 virkaansa astunut pääministeri Naftali Bennettin johtama hallitus on korostanut, että Israelin ja palestiinalaisten välillä ei tulla näkemään diplomaattista prosessia⁵⁹ ja osapuolten välillä solmittua rauhansopimusta⁶⁰. The New York Timesille 24.8.2021 antamassaan haastattelussa Bennett totesi, että hänen hallituksensa ei tule liittämään osia miehitystä Länsirannasta Israeliin tai edistämään palestiinalaisvaltion perustamista, Israelin jatkaessa Länsirannan siirtokuntien "luontaiseen kasvuun" perustuvaa politiikkaansa.⁶¹ The Middle East Eye 7.9.2021 julkaisemassa artikkelissa toimittaja Meron Rapoport viittaa The New York Timesin haastatteluun ja esittää Bennettin kannattavan nykyisenkaltaisen, apartheidiksi katsotun järjestelmän jatkumista.⁶² Human Rights Watchin vuoden 2021 tapahtumia käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan Israelin uusi hallitus jatkoi sotarikokseksi määriteltyä Israelin kansalaisten asuttamista miehitykselle Länsirannalle perustettuihin siirtokuntiin, ja lokakuussa 2021 hallitus edisti suunnitelmia ja järjesti kilpailutuksen yli 4 000 uuden asumisyksikön (*settlement unit*) perustamiseksi.⁶³

Haaretzin toimittaja Jack Houry esittää 12.9.2021 julkaisemassaan artikkelissa Bennettin hallituksen pyrkivän parantamaan palestiinalaisten sosioekonomista tilannetta, minkä uskotaan johtavan vakauteen ja väkivallan vähentymiseen. Samanaikaisesti Israel tulee kuitenkin jatkamaan palestiinalaisten maiden, ilmatilan, vesivarantojen ja väestökisterin hallitsemista.⁶⁴ Tutkija Dahlia Scheindlinin mukaan Bennettin hallitus esittää pyrkivänsä palestiinalaisten taloudellisen aseman parantamiseen ja Israelin ja palestiinalaisten välisen kitkan vähentämiseen, mutta välttelee kuitenkin samalla kertomasta näkemystään siitä, miten osapuolten välinen konflikti tullaan ratkaisemaan. Scheindlinin mukaan tällainen pyrkimys Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin "kutistamiseen" ei poikkeakaan sisällöltään Netanjahun lähestymistavasta, jossa konflikti pyrittiin tekemään Israelin kannalta hallittavaksi.⁶⁵

Israelin puolustusministeriö antoi 19.10.2021 sotilasmääräyksen, jossa se määritteli kuusi palestiinalaista kansalaisjärjestöä "terroristiorganisaatioiksi".⁶⁶ Määräyksessä mainitut järjestöt ovat Addameer, Bisan Center for Research and Development, Al-Haq, Defense for Children Palestine, Union of Agricultural Work Committees (UAWC) ja Union of Palestinian Women's Committees (UPWC),⁶⁷ ja niiden esitetään olevan kytköksissä Israelin vastaisista hyökkäyksistä syytettyyn Palestiinan kansalliseen vapautusrintamaan (PFLP)^{68,69} Sotilasmääräys tekee kansalaisjärjestöjen toiminnan käytännössä laittomaksi, antaa Israelin viranomaisille valtuudet

⁵⁷ Amnesty International 2022, s. 18.

⁵⁸ B'Tselem 2021, s. 6.

⁵⁹ Haaretz/ Houry 12.9.2021.

⁶⁰ The New York Times/ Kingsley & Kershner 24.8.2021.

⁶¹ The New York Times/ Kingsley & Kershner 24.8.2021.

⁶² Middle East Eye/ Rapoport 7.9.2021.

⁶³ Human Rights Watch 2022, s. 353–354.

⁶⁴ Haaretz/ Houry 12.9.2021.

⁶⁵ Scheindlin 8.12.2021.

⁶⁶ Human Rights Watch 22.10.2021

⁶⁷ Human Rights Watch 22.10.2021; OHCHR 25.10.2021.

⁶⁸ Eng. *Popular Front for the Liberation of Palestine*; arab. الجبهة الشعبية لتحرير فلسطين, *al-Jabha al-Sha'biya li-Tahrir Filastin*.

⁶⁹ Al Jazeera 22.10.2021; Reuters/ Ayyub 22.10.2021.

järjestöjen toimistojen sulkemiseen, työntekijöiden pidättämiseen ja omaisuuden takavarikoimiseen.⁷⁰ Human Rights Watchin 22.10.2021 antaman lausunnon mukaan määräys myös kieltää järjestöjen rahoittamisen ja jopa julkisen tuen osoittamisen niiden toiminnalle. Amnesty International ja Human Rights Watch, jotka ovat tehneet läheistä yhteistyötä useiden sotilasmääräyksessä mainittujen järjestöjen kanssa, tuomitsivat määräyksen hyökkäyksenä kansainvälistä ihmisoikeusliikettä vastaan.⁷¹ Amnesty International yhdisti sotilasmääräyksen Israelin valtion ylläpitämää apartheid-järjestelmää vastustaviin palestiinalaisiin ihmisoikeusjärjestöihin ja -puolustajiin kohdistuviin tukahdutus toimiin.⁷² Myös YK:n ihmisoikeusasiantuntijat tuomitsivat sotilasmääräyksen yhteisessä lausunnossaan, jossa nämä nostivat samalla esille mahdollisuuden, että ainakin yksi määräyksessä mainituista järjestöistä olisi joutunut Israelin viranomaisten kostotoimien kohteeksi sen takia, että tämä oli tehnyt yhteistyötä YK:n kanssa.⁷³

1.3 Palestiinalaishallinnon asema

Human Rights Watchin mukaan palestiinalaishallinto vastaa Länsirannan A- ja B-alueilla siviilihallinnosta, eli mm. koulutuksesta ja terveydenhuollosta. Israelin viranomaiset rajoittavat kuitenkin myös A- ja B-alueilla suuresti palestiinalaishallinnon valtaa ja hallitsevat myös ko. alueilla Länsirannan ulkorajoja, luonnonvaroja, ilmatilaa sekä ihmisten ja hyödykkeiden liikkumista, ja vastaavat myös alueiden turvallisuudesta ja väestörekisteristä.⁷⁴

B'Tselemin mukaan palestiinalaishallinto kykenee käyttämään valtaansa ainoastaan Israelin hyväksynnällä.⁷⁵ Miehitetyillä palestiinalaisalueilla elävät palestiinalaiset eivät kykene ottamaan osaa poliittiseen järjestelmään, joka hallitsee heidän elämänsä ja määrittelee heidän tulevaisuutensa. Useimmat palestiinalaiset ovat palestiinalaishallinnon vaalien osalta äänestyskelpoisia. Koska vaaleja ei ole järjestetty vuoden 2007 jälkeen, ja koska palestiinalaishallinnon valtaoikeudet ovat jo lähtökohtaisesti rajalliset, Israelin valtio kykenee hallitsemaan myös palestiinalaishallinnon alaisuudessa elävän palestiinalaisväestön elämää.⁷⁶ Myös tutkija Rashid Khalidi mukaan palestiinalaishallinnolla on suvereniteettia, oikeudellista toimivaltaa ja auktoriteettia vain Israelin valtion sallimissa rajoissa. Israel myös hallitsee palestiinalaishallinnon tuloja tullimaksujen ja joidenkin verojen osalta.⁷⁷ Tutkija Somdeep Senin mukaan Oslon sopimusten puitteissa neuvoteltu palestiinalaishallinnon hallinnollinen mandaatti rajoittuu vuonna 2021 lähinnä sopimusten artiklassa 8 mainittuun "yleisen järjestyksen ja sisäisen turvallisuuden" ylläpitoon "vahvojen poliisivoimien" avulla, mikä on johtanut tilanteeseen, jossa palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukoille on allokoitu suurin osuus sen budjetista ja jossa turvallisuussektori työllistää lähes puolet palestiinalaishallinnon julkisen sektorin työntekijöistä.⁷⁸ International Crisis Groupin mukaan laaja osuus Länsirannan väestöstä on usein toimeentulonsa osalta riippuvainen palestiinalaishallinnon tarjoamasta tuesta ja työstä.⁷⁹

Freedom House kuvaa vuotta 2020 käsittelevässä raportissaan palestiinalaishallinnon hallintotapaa autoritaariseksi, ja sen todetaan kohdistaneen tukahdutus toimia esimerkiksi

⁷⁰ Human Rights Watch 22.10.2021; OHCHR 25.10.2021.

⁷¹ Human Rights Watch 22.10.2021.

⁷² Amnesty International 2022, s. 12.

⁷³ OHCHR 25.10.2021.

⁷⁴ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 80.

⁷⁵ B'Tselem 2021, s. 2.

⁷⁶ B'Tselem 2021, s. 6.

⁷⁷ Khalidi 2020, s. 201, 204.

⁷⁸ Sen 6.8.2021.

⁷⁹ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 23. Palestiinalaishallinnon julkisen sektorin palkanmaksun politisoitumisesta, ks. myös Farraj & Dana 14.3.2021.

hallintoa kritisoineisiin toimittajiin ja ihmisoikeusaktivisteihin.⁸⁰ Israelin viranomaisten tavoin myös palestiinalaishallinto edellyttää luvan sen hallitsemilla alueilla suunniteltujen mielenosoitusten järjestämiseen ja palestiinalaishallinnon politiikkaa vastustavat mielenosoitukset pääsääntöisesti hajotetaan turvallisuusjoukkojen toimesta.⁸¹ Human Rights Watchin vuoden 2021 tapahtumia käsittelevän vuosiraportin mukaan palestiinalaishallinto (PA) on syyllistynyt Länsirannalla hallitsemillaan alueilla toisinajattelijoiden systemaattisiin, mielivaltaisiin pidätyksiin ja kidutukseen. Human Rights Watch huomioi erityisesti palestiinalaishallinnon kriittikkona tunnetun Nizar Banatin surman ja surmaa kesäkuussa 2021 seuranneet laajat mielenosoitukset, jotka palestiinalaishallinnon joukot hajottivat väkivaltaisesti (ks. luku 2.3).⁸² International Crisis Groupin 10.8.2021 julkaisemassa raportissa palestiinalaishallinnon Länsirannan palestiinalaisväestöön kohdistamien sortotoimien kuvataan lisääntyneen ja palestiinalaishallinnon viranomaisten todetaan valvoneen jo vuosien ajan Länsirannan väestön elämää "tungettelevalla" (*intrusive*) tavalla.⁸³

Khalidi esittää kärjekkään tulkinnan, jossa palestiinalaishallinto toimii pääasiassa turvallisuuden tarjoajana Israelin siirtokuntalaisille ja miehitysjoukoille. Samalla se valvoo Israelin sotilasvallan alla elävää palestiinalaisväestöä ja asettuu vastustamaan palestiinalaisten miehitysjoukkoihin kohdistamaa väkivaltaista ja rauhanomaista vastarintaa.⁸⁴ Sen määrittelee palestiinalaishallinnon "institutionaaliseksi mekanismiksi, jonka tarkoituksena on rajoittaa sellaisia palestiinalaisten aktivismin muotoja, jotka pyrkivät haastamaan Israelin miehityksen". Somdeep Senin mukaan turvallisuusjoukot vaikeuttavat ja tukahduttavat rutiinimaisesti Israelin sotilaalliseen läsnäoloon ja siirtokuntiin Länsirannan alueella kohdistuvaa aktivismia. Lisäksi palestiinalaishallinto harjoittaa tiedonvaihtoa Israelin viranomaisten kanssa ja estää ennalta käsin palestiinalaisten suunnittelemat hyökkäykset sellaisilla alueilla ja sellaisissa tilanteissa, joissa Israelin armeijalla ei ole toimintamahdollisuuksia.⁸⁵

Palestiinalaishallinnon presidentti Mahmud Abbas ilmoitti toukokuussa 2020 Israelin ja palestiinalaishallinnon välisten sopimusten voimassaolon päättymisestä Israelin Länsirannan osia koskevien pakkoliitossuunnitelmien seurauksena.⁸⁶ Päätös johti esimerkiksi Israelin ja palestiinalaishallinnon välisen turvallisuusyhteistyön keskeytymiseen. Marraskuussa 2020 palestiinalaishallinto päätti kuitenkin turvallisuusyhteistyön jatkamisesta,⁸⁷ ja yhteistyö palautettiin suurelta osin jo marraskuun 2020 aikana.⁸⁸ Khalidin mukaan palestiinalaishallinto on hyödyntänyt turvallisuuskoordinaatiota asemansa vahvistamiseen sortamalla ja kiduttamalla palestiinalaisia toisinajattelijoita yhteistyössä Israelin kanssa.⁸⁹ Senin mukaan Israelin ja palestiinalaishallinnon viranomaiset harjoittavat turvallisuuskoordinaation puitteissa myös ns. pyöröovikäytäntöä, jossa esimerkiksi palestiinalaishallinnon vapauttamat vangit pidätetään välittömästi uudelleen Israelin viranomaisten toimesta, ja jonka yhteydessä pidätetyt altistuvat usein kidutukselle.⁹⁰

Presidentti Abbas antoi 29.4.2021 ilmoituksen palestiinalaishallinnon parlamenttivaalien lykkäämisestä.⁹¹ Vaalit oli määrä järjestää 22.5.2021.⁹² Abbas perusteli lykkäystä sillä, että Israel

⁸⁰ Freedom House 2021 ("Overview"). Vrt. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020, s. 6.

⁸¹ Freedom House 2021 [osio E1].

⁸² Human Rights Watch 2022, s. 254.

⁸³ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 23.

⁸⁴ Khalidi 2020, s. 201, 204.

⁸⁵ Sen 6.8.2021.

⁸⁶ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020, s. 7.

⁸⁷ The New York Times/ Halbfinger & Rasgon 20.1.2021.

⁸⁸ USDoS 2021, s. 2.

⁸⁹ Khalidi 2.7.2021.

⁹⁰ Sen 6.8.2021.

⁹¹ International Crisis Group 14.5.2021; Abu Amer 11.5.2021.

⁹² Abu Amer 11.5.2021.

olisi kieltänyt vaalien järjestämisen Itä-Jerusalemien alueella.⁹³ International Crisis Groupin mukaan Israelin viranomaiset olivat häirinneet Itä-Jerusalemien alueella tapahtuvaa vaalikampanjointia, minkä lisäksi palestiinalaisia ehdokkaita ja heidän kannattajiaan oli pidätetty.⁹⁴ Gazan Ummah-yliopiston valtio-opin laitosta johtavan Adnan Abu Amerin mukaan palestiinalaisten äänestäjäkunta ei kuitenkaan nähnyt vaalien lykkäämistä välttämättömäksi, ja lykkäyksen katsottiin olevan pelkkä tekosyy Abbasin valta-aseman säilyttämiseksi. Israelin mukaan se ei ollut antanut palestiinalaishallinnolle Itä-Jerusalemia koskevaa ilmoitusta vaalien kieltämisestä. Palestiinalaisten keskusvaalikomitea esitti palestiinalaishallinnolle myös useita vaihtoehtoisia tapoja vaalien järjestämiseen Itä-Jerusalemissa, jotka hallinto kuitenkin tyrmäsi.⁹⁵

Vaalien lykkäämisen katsotaan olevan seurausta palestiinalaishallintoa dominoivalle Fatah-puolueelle povatusta vaalitappiosta^{96,97} Myös Fatahin pääasiallisen kilpailijan, Hamasin, mahdollista valtaannousua vastustavien Israelin, Jordanian ja Egyptin tiedustelupalvelujen arvioidaan myötävaikuttaneen vaalien lykkäämiseen. Israel on uhannut palestiinalaishallintoa täydellisellä boikotilla, eli varojen siirron ja turvallisuusyhteistyön jäädyttämisellä, mikäli Hamas saavuttaisi voiton parlamenttivaaleissa. Abu Amerin mukaan presidentti Abbasin yksipuolinen päätös vaalien lykkäämisestä johti tilanteeseen, jossa vaalien tulevaisuus oli epäselvä.⁹⁸ Palestiinalaishallinnon ja erityisesti presidentti Abbasin kriittikona tunnetuksi tulleen oppositioaktivisti Nizar Banatin surma (ks. luku 2.3) ja surmaa seuranneiden mielenosoitusten väkivaltainen tukahduttaminen ovat johtaneet tilanteeseen, jossa palestiinalaisten palestiinalaishallintoa koskevat käsitykset ovat ennätyksellisen huonot. Monet kesän 2021 mielenosoituksiin osallistuneista peräänkuuluttivat Abbasin ja muun palestiinalaishallinnon johdon eroa.⁹⁹

Palestinian Center for Policy and Survey Research -tutkimuslaitoksen (PSR) 15.–18.9.2021 Gazan ja Länsirannan alueella järjestämässä kyselytutkimuksessa lähes 80% kaikista palestiinalaisista ja 78% Länsirannan alueella asuvista palestiinalaisista vaati presidentti Abbasin eroa. PSR:n mukaan palestiinalaisten mielipiteisiin vaikuttavia tekijöitä olivat erityisesti Nizar Banatin surma, palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukkojen toimet edeltävinä kuukausina järjestettyjen mielenosoitusten tukahduttamiseksi sekä Hamasin ja Israelin välillä toukokuussa 2021 uudelleenpuhjennut konflikti.¹⁰⁰ BBC:n 7.9.2021 julkaistussa artikkelissa haastateltu Fatahin keskuskomitean apulaispääsihteeri Sabri Saidam esitti, että Hamas pyrki vaikuttamaan kesällä 2021 puhjenneisiin, palestiinalaishallinnon vastaisiin mielenosoituksiin ja hyödyntämään niitä omiin tarkoituksiinsa.¹⁰¹ PSR:n syyskuun 2021 kyselytutkimuksen mukaan 45% vastaajista piti Hamasia ja 19% presidentti Abbasin johtamaa Fatahia palestiinalaisten oikeutettuna edustajana ja johtajana.¹⁰²

⁹³ Abu Amer 11.5.2021; Al Jazeera 25.6.2021.

⁹⁴ International Crisis Group 14.5.2021.

⁹⁵ Abu Amer 11.5.2021.

⁹⁶ Adnan Abu Amerin mukaan Fatahin vaalitappion arvioitiin olevan varma puolueen jakautumisen seurauksena. Fatah on jakautunut Abbasin, Marwan al-Barghoutin ja Mohammed Dahlanin johtamiin faktioihin, ja erityisesti israelilaisesta vankilasta käsin palestiinalaishallinnon presidentiksi pyrkivän Barghoutin arvioitiin kykenevän viemään merkittävän osuuden Abbasin äänistä. Abu Amer 11.5.2021.

⁹⁷ Abu Amer 11.5.2021; Al Jazeera 25.6.2021.

⁹⁸ Abu Amer 11.5.2021.

⁹⁹ Hatuqa 24.9.2021.

¹⁰⁰ PSR 21.9.2021, s. 1, 4.

¹⁰¹ BBC/ Knell 7.9.2021.

¹⁰² PSR 21.9.2021, s. 3.

2 Turvallisuustilanne

YK:n Israelin toimien tutkimiseksi asettaman erityiskomitean 29.9.2021 julkaiseman, miehitettyjen palestiinalaisalueiden tilannetta 1.8.2020–31.8.2021 tarkastelevan raportin mukaan komitealle raportoineet tahot ilmaisivat erityisen huolensa seuraavista kehityskuluista: Gazan tilanteen toukokuussa 2021 tapahtuneen aseellisen eskaloitumisen vaikutukset (Gazan ohella) myös Länsirannan ja Itä-Jerusalemien tilanteeseen; Israelin turvallisuusjoukkojen toimet ilmaisunvapauden ja rauhanomaisen kokoontumisvapauden rajoittamiseksi Länsirannan alueella; Itä-Jerusalemissa käynnissä olevat häädöt ja palestiinalaisiin kohdistuvien pakkosiirtojen uhka; Itä-Jerusalemien häädöistä raportoivien tai häätöjen kohteiksi joutuneiden oikeuksia puolustavien toimittajien ja ihmisoikeuspuolustajien pidätykset; sekä siirtokuntien laajentaminen ja siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistama väkivalta. Useat tahot olivat huolissaan myös palestiinalaisten pääsystä terveydenhuoltoon, ml. koronavirukselta (COVID-19) suojaavat rokotteet. Lisäksi komitealle raportoineet tahot korostivat, että Israelin palestiinalaisiin kohdistamien pakkokeinojen käyttö jatkui erityisesti Itä-Jerusalemissa ja Länsirannan C-alueella.¹⁰³

YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitavien toimiston (OCHA)¹⁰⁴ tietojen mukaan Israelin turvallisuusjoukot surmasivat Länsirannan alueella vuonna 2021 yhteensä 82¹⁰⁵ ja haavoittivat yhteensä 15 525¹⁰⁶ palestiinalaista. Surmatuista palestiinalaisista 81 ammuttiin¹⁰⁷ ja yhdessä tapauksessa henkilön surmaamiseen käytettiin "jotakin muuta" (*other*) aseistusta.¹⁰⁸ Haavoittuneista palestiinalaisista 9 893 sai oireita tai vammoja hengitettyään kyynelkaasua, 3 639 sai vammoja kumiluodeista ja 1 083 kovista panoksista, 470 vahingoittui fyysisessä hyökkäyksessä ja 36 sai vammoja kyynelkaasukanistereista. Yhteensä 399 tapauksessa vamman aiheuttaneeksi aseistukseksi määritellään "jokin muu".¹⁰⁹ Molemmat luvut ovat moninkertaisesti suurempia verrattuna vuoteen 2020, jolloin Israelin turvallisuusjoukot surmasivat Länsirannalla 24 ja haavoittivat 2 558¹¹⁰ palestiinalaista.¹¹¹ Human Rights Watch huomauttaa, että OCHA:n palestiinalaisia koskevat uhriluvut pitävät sisällään rauhanomaisiin mielenosoituksiin osallistuneita, tapahtumia sivusta seuranneita ja väitetyt israelilaisia vastaan hyökänneitä henkilöitä.¹¹²

¹⁰³ UNGA 29.9.2021, s. 4–5.

¹⁰⁴ OCHA:n tilastoportaalissa ja miehitettyjen palestiinalaisalueiden siviiliväestöön kohdistuvia oikeudenloukkauksia käsittelevissä raporteissa (*Protection of Civilians Report*) esitetyt vuosittaiset uhriluvut poikkeavat jonkin verran toisistaan. Nämä poikkeamat on huomioitu erillisissä alaviitteissään.

¹⁰⁵ OCHA:n 15.1.2022 julkaistun raportin mukaan Israelin turvallisuusjoukot surmasivat vuonna 2021 Länsirannalla 78 palestiinalaista. OCHA 15.1.2022.

¹⁰⁶ OCHA:n tilastoportaaliin vuodelle 2021 kirjattu haavoittuneiden lukumäärä on 15 520. OCHA [päiväämätön]. *Data on casualties – Palestinian injuries* ["Date of incident": "1.1.2021 – 31.12.2021"; "Area": "West Bank"].

¹⁰⁷ OCHA:n tilastoportaalin määritelmässä ko. henkilöt surmattiin käyttäen kovia panoksia (*live ammunition*).

¹⁰⁸ OCHA [päiväämätön]. *Data on casualties – Palestinian fatalities* ["Date of incident": "1.1.2021 – 31.12.2021"; "Area": "West Bank"].

¹⁰⁹ OCHA [päiväämätön]. *Data on casualties – Palestinian injuries* ["Date of incident": "1.1.2021 – 31.12.2021"; "Area": "West Bank"].

¹¹⁰ OCHA:n tilastoportaalissa esitetty luku Länsirannalla vuonna 2020 haavoittuneista palestiinalaisista on 2 522, eli jonkin verran pienempi. OCHA [päiväämätön]. *Data on casualties – Palestinian injuries* ["Date of incident": "1.1.2020 – 31.12.2020"; "Area": "West Bank"].

¹¹¹ OCHA 15.1.2022.

¹¹² Human Rights Watch 2022, s. 357.

YK:n miehitettyjen palestiinalaisalueiden erityisraportoija Michael Lykin 22.10.2021 julkaistun raportin mukaan monet palestiinalaisten kuolemiin ja loukkaantumisiin johtaneista välikohtauksista tapahtuivat palestiinalaisten mielenosoitusten ja mielenosoittajien ja Israelin turvallisuusjoukkojen välisten yhteenottojen seurauksena. Monet mielenosoituksista liittyivät siirtokuntien ja niiden laajentamisen vastustamiseen.¹¹³ Raportin mukaan myös Israelin viranomaisten Länsirannalla ylläpitämiin tarkastuspisteisiin ja tiesulkuihin (ks. luku 3.2) liittyvät välikohtaukset ovat johtaneet palestiinalaisten kuolemiin ja loukkaantumisiin. Raportti mainitsee esimerkkinä erityisen törkeäksi määrittelemänsä tapauksen, jossa Israelin turvallisuusjoukot avasivat tulen kohti palestiinalaispariskunnan autoa, joka oli poistumassa Bi'r Nabaln ja Al-Jibin väliseltä väliaikaiselta tarkastuspisteeltä, minkä seurauksena autoa ajanut mies sai surmansa ja hänen vaimonsa haavoittui.¹¹⁴

Vuonna 2021 Israelin armeija toteutti Länsirannan alueella yhteensä 3 451 etsintä- ja pidätysoperaatiota. Vuonna 2020 vastaavia operaatioita toteutettiin yhteensä 3 636.¹¹⁵ Etsintä- ja pidätysoperaatioiden raportoidaan johtaneen monesti palestiinalaisiin kuolonuhreihin. Esimerkiksi 15.8.2021 Israelin turvallisuusjoukkojen Jeninin pakolaisleirillä toteuttaman etsintä- ja pidätysoperaation yhteydessä sai surmansa 4 palestiinalaista,¹¹⁶ ja 26.9.2021 yhteensä 5 palestiinalaista sai surmansa Beit 'Ananin ja Birqinin kylissä toteutetuissa operaatioissa.¹¹⁷ Mainitut esimerkit on yhdistetty Hamasin toimintaan Länsirannan alueella (tarkemmin, ks. 2.4). YK:n erityiskomitean saamien tietojen mukaan suhteellisesti suurin osuus Israelin turvallisuusjoukkojen toteuttamista kiinniotoista ja ratsioista ja turvallisuusjoukkojen toimiin liittyvistä palestiinalaisten haavoittumisista ja loukkaantumisista raportoitiin Länsirannan palestiinalaispakolaisten leirien alueella (ks. myös luku 3.5).¹¹⁸

Länsirannan palestiinalaisväestön osalta OCHA:n tilastoportaaliin on tilastoitu oheisen taulukon mukaiset kuukausittaiset uhriluvut.

Vuosi 2021	Kuolleet ¹¹⁹	Haavoittuneet ¹²⁰
Tammikuu	3	229
Helmikuu	2	125
Maaliskuu	1	181
Huhtikuu	1	292
Toukokuu	34	7 475
Kesäkuu	8	1 635
Heinäkuu	6	2 228

¹¹³ UNGA 22.10.2021, s. 4.

¹¹⁴ UNGA 22.10.2021, s. 5.

¹¹⁵ OCHA 15.1.2022.

¹¹⁶ OCHA 27.8.2021.

¹¹⁷ OCHA 8.10.2021.

¹¹⁸ UNGA 29.9.2021, s. 18.

¹¹⁹ OCHA [päiväämätön]. *Data on casualties – Palestinian injuries* ["Date of incident": "1.1.2021 – 31.1.2021"/ .../ "1.12.2021 – 31.12.2021"; "Area": "West Bank"].

¹²⁰ OCHA [päiväämätön]. *Data on casualties – Palestinian injuries* ["Date of incident": "1.1.2021 – 31.1.2021"/ .../ "1.12.2021 – 31.12.2021"; "Area": "West Bank"].

Elokuu	7	419
Syyskuu	10	968
Lokakuu	1	442
Marraskuu	4	309
Joulukuu	5	1 217

Vuonna 2021 miehitetyillä palestiinalaisalueilla (eli käytännössä Länsirannalla ja Itä-Jerusalemmissa) palestiinalaisten toteuttamissa hyökkäyksissä sai surmansa 3 israelilaista ja 175 haavoittui. Vuonna 2020 palestiinalaisten miehitetyillä palestiinalaisalueilla toteuttamissa hyökkäyksissä sai surmansa 2 ja haavoittui 93 israelilaista.¹²¹

Tammikuussa 2022 OCHA tilastoi Länsirannalla välisenä aikana 3 palestiinalaista kuolonuhria¹²² ja 796 haavoittunutta¹²³.

2.1 Itä-Jerusalemien levottomuudet (Sheikh Jarrah)

Israelin ja palestiinalaisten välinen konflikti leimahti huhti-toukokuussa 2021 Itä-Jerusalemmissa tapahtuneiden erillisten, mutta toisiinsa kytköksissä olevien välikohtausten seurauksena.¹²⁴ International Crisis Groupin mukaan nämä välikohtaukset liittyivät a) Israelin viranomaisten päätökseen Damaskoksen portin alueen sulkemiseen; b) Israelin viranomaisten suunnitelmiin häätää neljä Sheikh Jarrah'n kaupunginosassa elävää palestiinalaisperhettä pois kodeistaan; c) Israelin viranomaisten palestiinalaisten parlamenttivaalien vaalikampanjointiin kohdistamaan häirintään ja ehdokkaiden ja näiden kannattajien pidätyksiin, joiden verukkeella palestiinalaishallinnon presidentti Mahmud Abbas antoi 29.4.2021 ilmoituksen parlamenttivaalien "ennalta määrittelemättömästä lykkämisestä" (ks. luku 1.3); d) Israelin poliisin toimiin 7.–10.5.2021 Al-Aqsan moskeija-alueella, joiden yhteydessä poliisi kohdisti voimatoimia uskontoaan harjoittaviin henkilöihin ja teki kolmena peräkkäisenä päivänä rynnäkönnön moskeija-alueelle (ja sisälle Al-Aqsan moskeijaan).¹²⁵

The Guardianin mukaan Sheikh Jarrah'n asukkaiden häätöuhka, Israelin viranomaisten päätös kieltää ramadanin – islamin pyhän kuun – aikaiset kokoontumiset Damaskoksen portin alueella ja äärioikeistolaisen juutalaisjärjestö Lehavan järjestämät mellakat synnyttivät Itä-Jerusalemmissä useamman viikon ajan yhteenottoja palestiinalaisten ja Israelin poliisin joukkojen välillä.¹²⁶ International Crisis Groupin mukaan Israelin viranomaiset sulkivat 13.4.2021 ramadanin alkajaisiksi Itä-Jerusalemien asukkaiden pääsyn Damaskoksen portin alueelle.¹²⁷ Crisis Groupin tutkijana työskennelleen Tareq Baconin mukaan Damaskoksen portin alueen sulkeminen loi pullonkaulan Jerusalemin vanhan kaupungin ja Temppelevuoren/Haram al-Sharifin

¹²¹ OCHA 15.1.2022.

¹²² Helmikuun 2022 lopussa OCHA oli tilastoinut ainoastaan tammikuun alkupuolella (1.1.–17.1.2022) koituneet kuolonuhrit. OCHA [päiväämätön]. *Data on casualties – Palestinian fatalities* ["Date of incident": "1.1.2022 – 17.1.2022"; "Area": "West Bank"].

¹²³ OCHA [päiväämätön]. *Data on casualties – Palestinian injuries* ["Date of incident": "1.1.2022 – 31.1.2022"; "Area": "West Bank"].

¹²⁴ International Crisis Group 14.5.2021; Ks. myös The Guardian/ Graham-Harrison, Sherwood & Taha 16.5.2021.

¹²⁵ International Crisis Group 14.5.2021.

¹²⁶ The Guardian/ Graham-Harrison, Sherwood & Taha 16.5.2021.

¹²⁷ International Crisis Group 14.5.2021.

sisäänkäynnille ja johti palestiinalaisten ja juutalaisten välisiin väkivaltaisuuksiin.¹²⁸ International Crisis Groupin mukaan Itä-Jerusalemien palestiinalaisväestön keskeisenä kokoontumispaikkana toimivan alueen sulkeminen provosoi palestiinalaisnuorison järjestämään jokapäiväisiä mielenosoituksia, ja ääriationalistiset juutalaiset vastasivat mielenosoituksiin omilla mielenosoituksillaan. Levottomuudet levisivät Länsirannan ja Jordanin alueelle, ja Gazan aseelliset palestiinalaisryhmät ampuivat levottomuuksien aikana Israeliin kymmeniä raketteja. Israel avasi Damaskoksen portin alueen uudelleen 25.4.2021, väkivaltaisuuksien jatkuttua 12 päivää.¹²⁹

Itä-Jerusalemien palestiinalaiset osoittivat ramadanin aikaan mieltään, vastustaen Israelin korkeimman oikeuden odotettua päätöstä, joka liittyi Israelin viranomaisten suunnitelmiin neljän palestiinalaisperheen häätämiseksi Itä-Jerusalemien Sheikh Jarrah'n kaupunginosasta. International Crisis Groupin mukaan häätöjen uhka koski yhteensä 31 kotitaloutta.¹³⁰ Sheikh Jarrah'n palestiinalaisasukkaita uhkaavat häädöt ovat muodostunut monille palestiinalaisille symboliksi kampanjalle, jossa palestiinalaiset pyritään ajamaan pois Itä-Jerusalemista.¹³¹ The Guardianin mukaan Israelin korkeimman oikeuden oli määrä julkistaa Sheikh Jarrah'n palestiinalaisperheitä koskeva päätöksensä 10.5.2021, jolloin israelilaiset juhlivat Jerusalem-päivää, eli vuoden 1967 sodan seurauksena tapahtunutta Itä- ja Länsi-Jerusalemien yhdistämistä.¹³² Baconi myös korostaa, että päätös oli määrä julkistaa vain päiviä ennen *nakban*¹³³ vuosipäivää ja ramadanin päättymistä.¹³⁴

Israelin turvallisuusjoukkojen ja palestiinalaisten väliset yhteenotot Itä-Jerusalemissa käynnistyivät 9.4.2021. Israelin korkeimman oikeuden odotettiin vahvistavan Israelin valtion määräyksen Sheikh Jarrah'n kaupunginosan palestiinalaisasukkaiden häätämiseksi, mikä johti 13.4.2021 häätöjä vastustavien mielenosoitusten kihtymiseen. Israelin poliisi vastasi mielenosoituksiin kumiluodeilla, tainnutuskranaateilla ja suihkuttamalla mielenosoittajia pahanhajuisella "sontavedellä" (*skunk water*).¹³⁵ Palestiinalaisten mielenosoitukset Sheikh Jarrah'ssa houkuttelivat paikalle juutalaisia ääriationalisteja, jotka häiritsivät mielenosoittajia ja kohdistivat näihin hyökkäyksiä. Satoja palestiinalaisia loukkaantui Israelin poliisin mielenosoituksiin ja mielenosoittajiin kohdistamien toimien seurauksena, minkä lisäksi lukuisat palestiinalaiset joutuivat pidätyksen yhteydessä poliisin pahoinpitelemiksi.¹³⁶ Baconin mukaan viikonlopun 7.–9.5.2021 aikana pelkästään Sheik Jarrah'ssa loukkaantui yli 250 palestiinalaista.¹³⁷

YK:n palestiinalaisalueiden erityisraportoijan 29.7.2021 julkaiseman raportin mukaan aktivistien tukemat Sheikh Jarrah'n palestiinalaisperheet onnistuivat toukokuun ja kesäkuun 2021 aikana heihin kohdistuneen pakkosiirtojen uhan torjumisessa. Israelin poliisi vastasi perheiden tueksi järjestettyihin mielenosoituksiin perustamalla Sheikh Jarrah'n kaupunginosaan useita tiesulkuja ja rajoittamalla siten merkittävästi kaupunginosan asukkaiden liikkumista. Lisäksi Israelin viranomaisten todetaan pidättäneen useita Sheikh Jarrah'n tapahtumista raportoineita aktivisteja ja toimittajia ja kohdistaneen mielenosoituksiin liiallista väkivaltaa.¹³⁸ Global Protection Clusterin elokuussa 2021 julkaiseman katsauksen mukaan Israelin poliisi ja muut

¹²⁸ Baconi 14.5.2021.

¹²⁹ International Crisis Group 14.5.2021.

¹³⁰ International Crisis Group 14.5.2021.

¹³¹ The Guardian/ Graham-Harrison, Sherwood & Taha 16.5.2021; UNGA 29.7.2021, s. 5.

¹³² The Guardian/ Graham-Harrison, Sherwood & Taha 16.5.2021.

¹³³ *Nakban* (النكبة) tai "katastrofin" muistopäivää vietetään 15. toukokuuta. Päivä on omistettu niille arviolta 700 000 palestiinalaiselle, jotka karkotettiin (tai jotka pakenivat) vuonna 1948 Israelin valtion perustamisen yhteydessä kotiseudultaan.

¹³⁴ Baconi 14.5.2021

¹³⁵ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 3–5.

¹³⁶ International Crisis Group 14.5.2021.

¹³⁷ Baconi 14.5.2021.

¹³⁸ UNGA 29.7.2021, s. 5.

viranomaiset häiritsivät Sheikh Jarrah'n mielenosoitusten yhteydessä aktiivisimmin mielenosoituksissa mukana olleita henkilöitä. Poliisi saattoi esimerkiksi tunkeutua yöllä tällaisten henkilöiden koteihin (joissain tapauksissa väkivaltaa käyttäen), pidättää heidän perheenjäseniään ja asettaa heille liikkumisrajoituksia. Vuoden 2021 huhtikuun puolivälin ja toukokuun puolivälin välisenä aikana Israelin viranomaiset pidättivät ainakin 50 ihmisoikeuspuolustajaa, jotka yhdistettiin rauhanomaisiin mielenosoituksiin. Pidätetyistä 27 oli kotoisin Sheikh Jarrah'sta.¹³⁹

International Crisis Groupin mukaan vakavin Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin eskaloitumiseen johtanut välikohtaus tapahtui perjantaina 7.5.2021, jolloin Israelin poliisi otti yhteen palestiinalaisnuorison kanssa ja käytti voimaa Al-Aqsan moskeijassa uskontoaan harjoittaneisiin henkilöihin, minkä seurauksena kymmeniä henkilöitä loukkaantui.¹⁴⁰ Baconin mukaan tuhannet palestiinalaiset kokoontuivat 7.5.2021 Jerusalemiin rukoillakseen Al-Aqsan moskeijassa ja osoittaakseen tukensa Sheikh Jarrah'n asukkaille. Mielenosoittajat söivät paaston päättäviä *iftar*-aterioita ja rukoilivat, minkä lisäksi jotkut heittelivät kenkiä, tuoleja ja kiviä. Israelin turvallisuusjoukot vastasivat kumiluodeilla, kyynelkaasulla ja tainnutuskraanaateilla ja suihkuttamalla mielenosoittajia pahanhajuisella "sontavedellä".¹⁴¹ Crisis Groupin mukaan Israelin poliisi myös sulki Al-Aqsan moskeijalle johtavat portit ja esti 8.7.2021 useiden palestiinalaisia kuljettavien linja-autojen pääsyn Al-Aqsan moskeija-alueelle. Israelin poliisi teki myös kolmena peräkkäisenä päivänä (8.–10.5.2021) rynnäkön Al-Aqsan moskeija-alueelle. 9.5.2021 tehdyn rynnäkön aikana poliisi ampui Al-Aqsan alueelle uskontoaan harjoittamaan kokoontuneita henkilöitä tainnutuskraanaateilla ja kyynelkaasukanistereilla ja kohdisti hyökkäyksen moskeijan sisällä olleisiin henkilöihin, minkä seurauksena lukuisia henkilöitä haavoittui ja useita pidätettiin.¹⁴² Myös 10.5.2021 tehdystä rynnäköstä Israelin poliisin joukot tunkeutuivat sisälle moskeijaan.¹⁴³ International Crisis Group viittaa eri uutislähteissä esitettyihin tietoihin, joiden mukaan ainakin 600 palestiinalaista loukkaantui Israelin poliisin Al-Aqsan moskeijaan tekemän rynnäkön¹⁴⁴ yhteydessä.¹⁴⁵

2.2 Gazan konfliktin laukaisemat mielenosoitukset

Gazan konflikti eskaloitui Israelin poliisin ja palestiinalaisten välillä 7.–10.5.2021 Itä-Jerusalemin Sheikh Jarrah'n kaupunginosassa ja Al-Aqsan moskeija-alueella tapahtuneiden yhteenottojen (ks. luku 2.1) seurauksena.

Maanantaina 10.5.2021 Gazan kaistaa hallitseva palestiinalaisjärjestö Hamas esitti uhkavaatimuksen, jossa se vaati Israelin joukkoja vetäytymään Al-Aqsan moskeija-alueelta ja Sheikh Jarrah'sta saman päivän iltaan mennessä. Vaatimus sivuutettiin, minkä jälkeen Hamasin (ja tämän liittolaisten) raketituli Gazan alueelta Israeliin käynnistyi.¹⁴⁶ Tapahtumat eskaloituivat Israelin armeijan ja Hamasin (ja muiden Gazassa toimivien aseellisten palestiinalaisjärjestöjen) välisiksi aseellisiksi yhteenotoiksi.¹⁴⁷ International Crisis Groupin 10.8.2021 julkaiseman raportin mukaan konfliktin eskaloitumisesta teki epätavallisen se, että siihen liittyviä välikohtauksia raportoitiin kaikilla Israelin hallinnassa olevilla alueilla, eli Gazan ja muiden miehitettyjen palestiinalaisalueiden (Länsiranta ja Itä-Jerusalem) ohella myös sellaisissa Israelin kaupungeissa, joissa elää rinnakkain juutalaisia ja ns. Israelin arabeja (eli palestiinalaistautaisia

¹³⁹ Global Protection Cluster 8/2021, s. 7, n16.

¹⁴⁰ International Crisis Group 14.5.2021.

¹⁴¹ Baconi 14.5.2021.

¹⁴² International Crisis Group 14.5.2021.

¹⁴³ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 3–5.

¹⁴⁴ Crisis Groupin käyttämä englanninkielinen termi "raid" viittaa todennäköisesti laajemmin Israelin turvallisuusjoukkojen toimiiin Al-Aqsan moskeija-alueella 7.–10.5.2021.

¹⁴⁵ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 2.

¹⁴⁶ Baconi 14.5.2021; International Crisis Group 14.5.2021.

¹⁴⁷ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 4–5.

Israelin kansalaisia).¹⁴⁸ Crisis Groupin mukaan Länsirannan välikohtaukset olivat kuitenkin mittakaavaltaan pienempiä verrattuna Gazan, Jerusalemin tai Israelin arabien ja juutalaisten asuttamien kaupunkien tapahtumiin.¹⁴⁹

International Crisis Groupin mukaan mielenosoitukset puhkesivat Länsirannalla 14.5.2021 sen jälkeen, kun kaikki poliittiset faktiot olivat kutsuneet kansalaisia mielenosoitusten järjestämiseen. Länsirannan palestiinalaiset järjestivät yhteensä yli 80 mielenosoitusta, jotka kerääntyivät palestiinalaishallinnon kontrolloimissa kaupungeissa, pakolaisleireillä, keskeisissä risteyksissä ja Israelin armeijan tarkastuspisteiden läheisyydessä. Israelin turvallisuusjoukot vastasivat mielenosoituksiin usein avaamalla tulen ja käyttämällä kovia panoksia. 15.5.2021 (*nakban* vuosipäivänä) mielenosoituksia puhkesi Hebronissa, Ramallahissa, Nablusissa ja Qalqilyassa. Ramallahissa mielenosoittajat marssivat Beit Elin siirtokunnan porteille ilman että palestiinalaishallinnon joukot puuttuivat heidän etenemiseensä. Mielenosoittajat polttivat renkaita ja heittelivät kiviä, Israelin turvallisuusjoukkojen vastatessa mielenosoitukseen kyynelkaasulla, tainnutuskraanaateilla ja käyttämällä kovia panoksia, minkä seurauksena kaksi palestiinalaista sai surmansa ja 450 haavoittui, näistä 104 kovien panosten käytön seurauksena.¹⁵⁰ Palestiinalaiset aloittivat 18.5.2021 yleislakon, joka sulki kaiken liiketoiminnan Länsirannan alueella. Israelin turvallisuusjoukot ja mielenosoittajat ottivat lakon seurauksena yhteen Ramallahin lähellä, El-Birehissä sijaitsevalla armeijan tarkastuspisteellä (Beit El) sekä Hebronissa, Betlehemissä, Nablusissa, Tulkarmissa ja Budrusin kylässä. Israelin turvallisuusjoukot käyttivät kumiluoteja mielenosoitusten tukahduttamiseen. Beit Elissä yksi palestiinalainen sai surmansa ja kaksi israelilaisotilasta haavoittui mielenosoituksiin liittyvässä turvallisuusvälikohtauksessa.¹⁵¹

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaiseman, tarkastelujakson 1.8.2020–31.8.2021 tapahtumia käsittelevän raportin mukaan Israelin turvallisuusjoukot käyttivät kovia panoksia Länsirannalla ja Itä-Jerusalemissa Gazan tilanteen eskaloitumisen seurauksena puhjenneiden mielenosoitusten tukahduttamiseksi. Gazan tilanteen lisäksi mielenosoituksissa vastustettiin Israelin poliisin Al-Aqşan moskeija-alueella käyttämää väkivaltaa ja Sheikh Jarrah'n palestiinalaisperheiden häätöjä koskevia suunnitelmia.¹⁵² B'Tselemin 26.7.2021 julkaiseman katsauksen mukaan Länsirannalla toukokuussa 2021 järjestettyihin mielenosoituksiin osallistuneet mielenosoittajat kantoivat Palestiinan lippuja, polttivat renkaita, tukkivat teitä sekä heittelivät kivillä ja joissakin tapauksissa myös polttopulloilla mielenosoitusten kontrolloimiseen pyrkiviä israelilaisotilaita. Sotilaat tukahduttivat mielenosoitukset tainnutuskraanaateilla ja ampumalla mielenosoittajia kohti kumiluoteja, kyynelkaasukanistereita ja kovia panoksia. B'Tselemin mukaan Länsirannalla järjestettyihin mielenosoituksiin toukokuussa 2021 kohdistuneiden tukahdutus toimien yhteydessä sai surmansa 13 mielenosoittajaa, joiden joukossa kaksi alaikäistä.¹⁵³ International Crisis Group viittaa Al Jazeeraan 9.7.2021 julkaisemassa uutisessa esitettyihin Palestiinan punaisen puolikuun tietoihin, joiden mukaan Länsirannan alueella sai toukokuussa 2021 surmansa yhteensä 34 palestiinalaista, minkä lisäksi Crisis Group toteaa yli 1 700¹⁵⁴ palestiinalaisen loukkaantuneen¹⁵⁵. Al Jazeeraan mukaan kuukausittaisten kuolonuhrien määrä oli (toukokuussa 2021) suurin

¹⁴⁸ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 1.

¹⁴⁹ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 12.

¹⁵⁰ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 12–13.

¹⁵¹ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 13.

¹⁵² UNGA 29.9.2021, s. 7.

¹⁵³ B'Tselem 26.7.2021.

¹⁵⁴ Arvio yli 1 700 loukkaantuneesta esitetään useamman kerran Crisis Groupin raportissa. Arvio ei ole kuitenkaan peräisin ko. kohdissa lähteinä käytetyistä uutislähteistä Ks.

International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 2, 12.

¹⁵⁵ International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 2.

kymmeneen vuoteen. Israelin sisäisestä turvallisuudesta vastaava tiedustelupalvelu Shin Bet raportoi toukokuussa 2021 Länsirannalla lähes 600 väkivaltaista turvallisuusvälikohtausta.¹⁵⁶

Amnesty Internationalin 24.6.2021 julkaiseman katsauksen mukaan Israelin poliisi kohdisti miehitetyssä Itä-Jerusalemmissä ja Israelissa elävään palestiinalaisväestöön Gazan aseellisten yhteenottojen aikana ja niiden jälkeen "syrjivän tukahdutuskampanjan" (*discriminatory repressive campaign*), jonka aikana Israelin viranomaiset kohdistivat palestiinalaisiin laajoja joukkopidätyksiä, käyttivät laittomasti voimaa rauhanomaisiin mielenosoittajiin ja altistivat kiinni otettuja kidutukselle ja muulle huonolle kohtelulle. Amnesty mainitsee Itä-Jerusalemmissä poliisin laittoman voimankäytön osalta 18.5.2021 raportoidun tapauksen, jossa poliisi ampui 15-vuotiasta Jana Kiswania selkään tämän ollessa palaamassa Sheikh Jarrah'n kaupunginosassa sijaitsevaan kotiinsa, jonka edessä oli järjestetty mielenosoitus vain muutamaa tuntia aiemmin. Amnesty lähteenä käyttämien palestiinalaisten ihmisoikeusjärjestöjen tietojen mukaan Israelin viranomaiset pidättivät kampanjan aikana Itä-Jerusalemmissä ja Israelissa yli 2 150 henkilöä, joista yli 90% oli palestiinalaistaustaisia Israelin kansalaisia tai Itä-Jerusalemmin asukkaita. Useimpien pidätysten kerrotaan perustuneen "poliisin päälle karkaamisen tai loukkaamisen" tai "laittomaan kokoontumiseen osallistumisen" kaltaisiin syytteisiin.¹⁵⁷

Global Protection Clusterin elokuussa 2021 julkaiseman tilanpäivityksen mukaan Israelin turvallisuusjoukkojen lisääntynyt kovien panosten käyttö ja Israelin viranomaisten lausunnot, jotka viittasivat pyrkimykseen toimien kohdistamiseen mielenosoitusten kannalta keskeisiin henkilöihin, ovat herättäneet merkittävän huolen lisääntyneestä voimankäytöstä, joka kohdistuu erityisesti miehiin ja poikiin. Lisäksi huolta ovat herättäneet myös lisääntyneet ja laajamittaiset mielivaltaiset kiinniotot ja laittomat pidätykset, jotka ovat kohdistuneet erityisesti mielenosoituksia järjestäneisiin, niihin osallistuneisiin tai muutoin poliittisia- ja kansalaisoikeuksia käyttäneisiin henkilöihin. Lisäksi Global Protection Cluster huomioi suoran väkivallan, mielivaltaisten kiinniottojen ja laittomien pidätysten uhan kielteisen vaikutuksen erityisesti lasten henkiseen hyvinvointiin.¹⁵⁸

2.3 Nizar Banatin surma ja siitä seuranneet mielenosoitukset

Palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukot pahoinpitelivät 24.6.2021 pidätyksen yhteydessä kuoliaksi hallinnon ja erityisesti presidentti Mahmud Abbasin kriittikona tunnetuksi tulleen Nizar Banatin.¹⁵⁹ Banatin pidätys tapahtui Israelin asevoimien kontrolloimassa osassa Hebronia, mikä viittasi Israelin antaneen siunauksensa pidätykselle.¹⁶⁰ Banatin perheen mukaan palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukot tunkeutuivat perheen Hebronin Durassa sijaitsevaan kotiin ja hakkasivat Banatia pidätyksen yhteydessä päähän pampuilla ja metalliputkilla.¹⁶¹ BBC:n 7.9.2021 julkaisemassa uutisessa Banatin pidätyksen ja pahoinpitelyn todistanut serkku kuvaa pidätystä "salamurhaoperaatioksi", jossa yksi turvallisuusjoukkojen jäsenistä ryhtyi hakkaamaan edelleen unessa olevaa Banatia sorkkaraudalla.¹⁶² Banatin ruumiinavauksen suorittanut palestiinalainen ihmisoikeusjärjestö vahvisti Banatin vastaanottaneen päähän kohdistuneita iskuja ja totesi tämän kuolleen "ei-luonnollisen kuoleman".¹⁶³

Banatin surma käynnisti Länsirannalla palestiinalaishallinnon vastaiset mielenosoitukset.¹⁶⁴ Mielenosoittajat katsoivat presidentti Abbasin olevan osallinen Israelin miehitykseen ja vaativat

¹⁵⁶ Al Jazeera 9.7.2021.

¹⁵⁷ Amnesty International 24.1.2021.

¹⁵⁸ Global Protection Cluster 8/2021, s. 6.

¹⁵⁹ Hatuqa 24.9.2021; Sen 6.8.2021.

¹⁶⁰ Hatuqa 24.9.2021.

¹⁶¹ Al Jazeera 25.6.2021.

¹⁶² BBC/ Knell 7.9.2021.

¹⁶³ Al Jazeera 25.6.2021.

¹⁶⁴ Hatuqa 24.9.2021; Sen 6.8.2021.

tämän johtaman hallinnon eroa.¹⁶⁵ Palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukot tukahduttivat kesäkuun 2021 mielenosoitukset voimakeinoin¹⁶⁶ ja pidättivät kymmeniä mielenosoittajia.¹⁶⁷ Al-Jazeera 28.6.2021 julkaisemassa artikkelissa haastatellun palestiinalaisen Al-Haq-ihmisoikeusjärjestön johtajan Shawan Jabarin mukaan palestiinalaishallinnon johto uskoo, että se pystyy säilyttämään valtansa ainoastaan voimankäytön, pelon ja uhkailun avulla. Al-Jazeeran artikkelin mukaan palestiinalaishallinto tukahdutti Banatin surman Länsirannalla synnyttämät mielenosoitukset pidättämällä mielenosoituksiin osallistuneita henkilöitä, kohdistamalla hyökkäyksiä mielenosoituksista raportoineisiin toimittajiin ja takavarikoimalla mediakalustoa.¹⁶⁸ The Guardianin 28.6.2021 julkaiseman artikkelin mukaan palestiinalaishallinto kohdisti mielenosoittajiin "raakoja voimakeinoja". Mielenosoitusten hajottamisessa ja mielenosoituksista raportoivien toimittajien työn estämisessä käytettiin pamppuja, metalliputkia ja kyynelkaasua, minkä lisäksi naispuolisiin mielenosoittajiin kohdistui seksuaalista väkivaltaa.¹⁶⁹ Mielenosoitusten tukahduttamiseen osallistui palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukkojen rinnalla myös Fatahin siviilipukuisia kannattajia.¹⁷⁰

Human Rights Watchin mukaan palestiinalaishallinto pidätti Banatin surmaa seuranneiden mielenosoitusten yhteydessä aktivisteja räikeällä tavalla poliittisesti motivoituneiden syytteiden, esimerkiksi "korkeampien auktoriteettien" ("*higher authorities*") loukkaamisen ja "sektariaanisen selkkauksen" ("*sectarian strife*") lietsomisen perusteella. Human Rights Watchin mukaan toimet johtivat käytännössä hallinnon rauhanomaisen vastustamisen kriminalisoimiseen. Lisäksi Human Rights Watch raportoi kansainvälisen ihmisoikeustuomioistuimen (ICHR) vastaanottaneen tammikuun ja syyskuun 2021 välillä 87 valitusta koskien palestiinalaishallinnon toteuttamia mielivaltaisia kiinniottoja, 15 valitusta koskien ilman oikeudenkäyntiä tai syytettä tapahtuneita pidätyksiä ja 76 valitusta koskien kidutusta ja muuta huonoa kohtelua.¹⁷¹

YK:n miehitettyjen palestiinalaisalueiden erityisraportoija Michael Lykin 22.10.2021 julkaiseman raportin mukaan Banatin surmaa seuranneita mielenosoituksia raportoitiin Hebronissa, Bethlehemiissä ja Ramallahissa, ja palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukot vastasivat niihin käyttäen liiallista voimaa.¹⁷² Ramallahin keskeisellä Al-Manara-aukiolla järjestettiin 21.–22.8.2021 mielenosoitus, jossa vaadittiin oikeutta Banatin perheelle. Mielenosoituksesta ilmoitettiin etukäteen viranomaisille, mutta monia mielenosoittajia pidätettiin jo ennen mielenosoituksen alkamista. Yhteensä noin 30 henkilöä pidätettiin, joukossa ihmisoikeusaktivisteja ja kaksi Israelin säilöön ottamaa ja säilössä nälkälakon aloittanutta miestä. Eräs pidätetyistä vertasi vankilaoloja elintarviketuotantoon tarkoitetun karjan kohteluun ja kertoi Israelin alun perin säilöön ottaman miehen joutuneen palestiinalaishallinnon turvallisuusjoukkojen pahoinpitelemäksi pidätyksen aikana. Useimmat pidätetyistä vapautettiin odottamaan marraskuussa 2021 alkavaa oikeudenkäyntiä, jossa näitä syytetään mm. "Palestiinan lippujen jakamisesta" ja "uskonnollisen vastakkainasettelun lietsomisesta".¹⁷³

Toimittaja Dalia Hatuqa mukaan palestiinalaishallinto on ollut pääosin vaitonainen Banatin kuolemaan johtaneista olosuhteista. Banatin surmaan yhdistettyjen henkilöiden oikeudenkäynti käynnistyi 14.9.2021 Ramallahissa, mutta käsittely keskeytyi, ja sen uudelleenaloittamista lykättiin useammalla viikolla. Oikeudenkäynnissä oli syytettyinä 14

¹⁶⁵ Sen 6.8.2021.

¹⁶⁶ The Guardian/ McKernan & Taha 28.6.2021; Hatuqa 24.9.2021; Al Jazeera 25.6.2021.

¹⁶⁷ Hatuqa 24.9.2021.

¹⁶⁸ Al-Jazeera 28.6.2021.

¹⁶⁹ The Guardian/ McKernan & Taha 28.6.2021.

¹⁷⁰ The Guardian/ McKernan & Taha 28.6.2021; Al-Jazeera 28.6.2021.

¹⁷¹ Human Rights Watch 2022, s. 359.

¹⁷² UNGA 22.10.2021, s. 7.

¹⁷³ Hatuqa 24.9.2021.

turvallisuusjoukkojen jäsentä, joista kaikki kuuluivat PA:n sisäiseen turvallisuuspalveluun¹⁷⁴, joka on valvonut palestiinalaisväestön poliittista toisinajattelua. Banatin perhe boikotoi oikeudenkäyntiä, sillä korkea-arvoisia upseereita tai poliitikkoja ei ole asetettu syytteeseen Banatin kuolemasta. Banatin perheen ja National Democratic Rally -liikkeen aktivisti Omar Assafin mukaan ko. tahot pyrkivät vierittämään syyt kuolemasta vähempiarvoisille upseereille.¹⁷⁵ PSR:n 15.–18.2021 järjestämässä kyselytutkimuksessa enemmistö vastanneista (63%) ei uskonut väitteeseen, jonka mukaan Banatin surma oli turvallisuusjoukkojen tahaton vahinko, vaan piti sitä etukäteen suunniteltuna ja katsoi sen perustuneen palestiinalaishallinnon poliittisen- ja turvallisuusasioista vastaavan johdon antamaan käskyyn. Lisäksi 69% vastanneista katsoi palestiinalaishallinnon Banatin tapauksessa käynnistämien toimien olevan oikeuden toteutumisen kannalta riittämättömiä.¹⁷⁶ Hatuqa mukaan on epätodennäköistä, että Banatin surmasta syytettyjen henkilöiden oikeudenkäynti saisi palestiinalaishallinnon autoritaariseen hallintotapaan kohdistuvan vastustuksen laantumaan, ja sen kerrotaan vain rohkaiseen hallinnon vastustajia.¹⁷⁷

2.4 Hamasin ja tämän liittolaisten toiminta Länsirannan alueella

Syksyllä 2021 Israelin viranomaisten raportoidaan ilmaiseen huolensa Gazassa valtaa pitävän palestiinalaisjärjestö Hamasin aseman vahvistumisesta Länsirannan alueella.¹⁷⁸ Gazan Ummah-yliopiston valtio-opin laitosta johtavan Adnan Abu Amerin 23.10.2021 julkaistun artikkelin mukaan Israelin turvallisuusjoukot ovat esittäneet huolensa palestiinalaisten vastarinnan lisääntymisestä Länsirannan alueella ja korostaneet erityisesti mahdollisuutta, jossa Hamas pyrkisi ottamaan palestiinalaishallinnon nimellisessä hallinnassa olevat miehitetyt palestiinalaisalueet hallintaansa. Artikkelin mukaan Israelin viranomaisten huoli Hamasin aseman vahvistumisesta liittyy Länsirannalla artikkelin julkaisua edeltävinä kuukausina lisääntyneisiin väkivaltaisuuksiin, mikä oli näkynyt palestiinalaisten ja Israelin joukkojen välisinä aseellisinä yhteenottoina sekä Israelin sotilaisiin ja siirtokuntalaisiin eri puolilla Länsirantaa kohdistuneina puukotuksina, autoiskuina ja ampumisina.¹⁷⁹

OCHA raportoi Israelin turvallisuusjoukkojen 15.8.2021 Jeninin pakolaisleirillä toteuttamasta yöllisestä pidätysoperaatiosta, jossa etsittiin Hamasiin yhdistettyä henkilöä, ja jonka yhteydessä surmansa sai neljä palestiinalaista.¹⁸⁰ The Jerusalem Postin haastatteleman turvallisuusjoukkojen edustajan mukaan joukkoihin olisi kohdistunut operation aikana raskasta tulitusta ja näitä olisi heitetty räjähteillä, polttopulloilla ja kivillä.¹⁸¹ Esimerkiksi ihmisoikeusjärjestö Al-Haq määritteli 15.8.2021 operaatiossa surmansa saaneet palestiinalaiset siviileiksi ja tuomitsi turvallisuusjoukkojen toimet.¹⁸² France 24 ja Deutsche Welle uutisoivat 26.9.2021 Länsirannalla tapahtuneista Israelin turvallisuusjoukkojen ja Hamasiin yhdistettyjen aseistautuneiden palestiinalaisten välisistä ammuskeluista, joiden yhteydessä 5 palestiinalaista sai surmansa ja kaksi Israelin armeijan sotilasta loukkaantui vakavasti. Yhteenotot liittyivät Israelin turvallisuusjoukkojen eri puolilla Länsirantaa toteuttamiin pidätysoperaatioihin, jotka kohdistuivat Hamasin paikalliseen soluun. Palestiinan terveysministeriön mukaan palestiinalaisista 2 sai surmansa Jeninin kaupungissa ja 3 Biddussa, Jerusalemin pohjoispuolella,

¹⁷⁴ Eng. *Palestinian Preventive Security*, lyh. PPS; arab. *Al'amn al-wiqa'i al-filastini*, الأمن الوقائي الفلسطيني.

¹⁷⁵ Hatuqa 24.9.2021.

¹⁷⁶ PSR 21.9.2021, s. 1–2, 3.

¹⁷⁷ Hatuqa 24.9.2021.

¹⁷⁸ Abu Amer 23.10.2021; The Arab Weekly 28.9.2021.

¹⁷⁹ Abu Amer 23.10.2021.

¹⁸⁰ OCHA 27.8.2021.

¹⁸¹ The Jerusalem Post/ Ahronheim 16.8.2021.

¹⁸² Al-Haq 17.8.2021.

toteutettujen operaatioiden yhteydessä.¹⁸³ OCHA:n mukaan toinen Jeninissä 26.9.2021 surmansa saaneista henkilöistä oli 16-vuotias poika. Lisäksi OCHA raportoi yhteensä 7 palestiinalaisen haavoittuneen operaatioiden yhteydessä.¹⁸⁴

Al-Monitorin 23.12.2021 julkaiseman artikkelin mukaan Hamas ja sen liittolainen, Palestiinan islamilainen jihad (PIJ)¹⁸⁵, kohdistivat myös marraskuun ja joulukuun 2021 aikana iskuja Israelin turvallisuusjoukkoihin ja siirtokuntalaisiin Länsirannan ja Itä-Jerusalemien alueella.¹⁸⁶ Hamasiin poliittisesti kytköksissä oleva henkilö toteutti 21.11.2021 Itä-Jerusalemossa ase- ja veitsi-iskun, jonka yhteydessä tämä surmasi yhden israelilaissiviiliin ja haavoitti useita muita, joiden joukossa 2 poliisia. Isku tapahtui Al-Aqsan moskeija-alueelle johtavalla "Ketjuportilla" (*Bab al-Silsila*).¹⁸⁷ Al-Monitorin mukaan PIJ:n aseellinen siipi, Al-Quds-prikaatit (*Saraya al-Quds*), toteutti Nablusin kaupungissa 16.12.2021 konetuliaseilla toteutetun iskun, jossa siirtokuntalaisten ajoneuvo ajoi järjestön taistelijoiden järjestämään väijytykseen. Yksi Israelin siirtokuntalainen sai surmansa ja useita haavoittui iskussa.¹⁸⁸ OCHA vahvistaa 16.12.2021 Länsirannalla tapahtuneen väijytyksen, jossa yksi siirtokuntalainen sai surmansa ja kaksi haavoittui. OCHA:n mukaan isku tapahtui kuitenkin Jeninissä, lähellä Homeshin siirtokuntaa.¹⁸⁹ Al-Monitorin mukaan Israel on syyttänyt marraskuun 2021 iskun jälkeen Hamasia pyrkimyksistä aseellisen toiminnan käynnistämiseen ja tilanteen kärjistämiseen Länsirannan alueella.¹⁹⁰

Abu Amerin mukaan Hamas on kyennyt perustamaan Länsirannan alueella pieniä soluja, jotka ovat vuorostaan kyenneet toteuttamaan rajallisen mittakaavan operaatioita Israelin turvallisuusjoukkoja vastaan. Abu Amer katsoo Israelin turvallisuusjoukkojen Hamasin vahvistumista koskevan huolen perustuvan Hamasin kykyyn ylläpitää Länsirannan alueella pieniä soluja laajempaa "turvallisuusinfrastruktuuria" ja koordinoita toimintaansa muiden Länsirannalla toimivien palestiinalaisryhmien kanssa. Abu Amer kuitenkin toteaa, että Hamasilla ei ole Länsirannalla yhtenäistä ja kestävää infrastruktuuria, joka mahdollistaisi järjestön vaikutusvallan laajentamisen Länsirannan alueelle. Tämän lisäksi Hamasin kilpailijan Fatahin dominoima palestiinalaishallinto käyttää edelleen Länsirannalla sotilaallista valtaa ja kykenee tarpeen vaatiessa mobilisoimaan kannattajansa, mikäli nämä ovat vaarassa menettää Fatahin valta-aseman mukanaan tuomat etuoikeudet. Lisäksi Abu Amer arvioi, ettei palestiinalaishallinto epäröisi tukeutua Hamasin vastaisessa taistelussa Israeliin, joka on osaltaan valmis estämään Hamasin kyvykkyyden lisääntymisen Länsirannan alueella keinolla millä hyvänsä.¹⁹¹

2.5 Siirtokunnat ja siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistama väkivalta

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaiseman, tarkastelujakson 1.8.2020–31.8.2021 tapahtumia käsittelevän raportin mukaan Länsirannan ja Itä-Jerusalemien alueella sijaitsevien laittomien siirtokuntien laajentamisen raportoitiin jatkuvan tarkastelujakson aikana.¹⁹² B'Tselemin mukaan Israelin valtio on kannustanut kansalaisiaan laittomien siirtokuntien perustamiseen Länsirannan

¹⁸³ DW 26.9.2021; France 24/ News Wires 26.9.2021.

¹⁸⁴ OCHA 8.10.2021.

¹⁸⁵ Arab. *Harakat al-Jihad al-Islami fi Filastin*, حركة الجهاد الإسلامي في فلسطين.

¹⁸⁶ Melhem 23.12.2021.

¹⁸⁷ Haaretz/ Efrati, Hasson & Breiner 21.11.2021; Al Jazeera 21.11.2021; Melhem 23.12.2021.

¹⁸⁸ Melhem 23.12.2021.

¹⁸⁹ OCHA 27.12.2021.

¹⁹⁰ Melhem 23.12.2021.

¹⁹¹ Abu Amer 23.10.2021.

¹⁹² UNGA 29.9.2021, s. 9.

alueelle.¹⁹³ Viime vuosikymmenen aikana Länsirannalle perustettiin noin 50 laitonta siirtokuntaa, joista noin 40 on "maatiloja" (*farm*),¹⁹⁴ eli uudentyypisiä laittomia siirtokuntia.¹⁹⁵

B'Tselemin mukaan "maatiloina" toimivat laittomat siirtokunnat mahdollistavat palestiinalaisten viljelys- ja laidunmaiden laajamittaisen haltuunoton,¹⁹⁶ mutta niiden rakentaminen vaatii samalla tavanomaisiin siirtokuntiin verrattuna huomattavasti vähemmän resursseja.¹⁹⁷ B'Tselemin mukaan laittomat siirtokunnat ovat saaneet miltei aina apua ja tukea Israelin valtiolta,¹⁹⁸ esimerkiksi laittomien siirtokuntien rakentamiseksi tarjottujen lainojen ja niiden ylläpitämistä tukevan perusinfrastruktuurin välityksellä.¹⁹⁹ B'Tselemin mukaan Israelin viranomaiset ovat ottaneet osan siirtokuntien piiriin kuuluvista alueista hallintaansa sotilasmääräysten avulla, julistamalla alueita "valtion maiksi", "ampuma-alueiksi" tai "luonnonsuojelualueiksi" ja pakkolunastamalla maita niiden alkuperäisiltä omistajilta. Siirtokuntalaiset ovat myös ottaneet osan alueista hallintaansa väkivaltaisesti, kohdistamalla hyökkäyksiä palestiinalaisiin ja näiden omaisuuteen.²⁰⁰

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaistua raporttia varten kuulemat tahot olivat erityisen huolissaan siirtokuntalaisten palestiinalaisiin ja näiden omaisuuteen kohdistamien hyökkäysten lisääntymisestä tammikuusta 2021 lähtien. Huolta herätti myös se, että Israelin turvallisuusjoukkojen kanssa yhteistyössä toimivat siirtokuntalaiset käyttivät enenevässä määrin tuliaseita yhteenotoissaan palestiinalaisten kanssa. Erityiskomitean raportin mukaan siirtokuntalaiset kohdistivat palestiinalaisiin tarkastelujakson aikana hyökkäyksiä ja häirintää. Siirtokuntalaiset esimerkiksi perustivat tiesulkuja, kivittivät ajoneuvoja ja taloja, vahingoittivat palestiinalaisten omaisuutta ja syyllistyivät päällekkarkauksiin. Erityiskomitean tietoon oli myös tullut useampia välikohtauksia, joissa siirtokuntalaiset ampuivat palestiinalaisia kohti joko Israelin turvallisuusjoukkojen tuella tai hiljaisella hyväksynnällä.²⁰¹ B'Tselemin marraskuussa 2021 julkaiseman, siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamaa väkivaltaa tarkastelevan raportin mukaan siirtokuntalaisten väkivalta on ilmennyt palestiinalaisten pahoinpitelyinä, kivien heittäjänä, uhkauksina, peltojen tuhopolttoina, oliivipuiden ja satojen tuhoamisena, satojen ryöväämisinä, kotien ja ajoneuvojen vahingoittamisena, ammuskeluna (*using live fire*) ja harvinaisissa tapauksissa myös henkirikoksina.²⁰²

Israelin siirtokuntalaisten Länsirannan maaseutualueilla palestiinalaisväestöön kohdistamaa väkivaltaa kuvataan eri lähteissä systemaattiseksi.²⁰³ OCHA:n mukaan Israelin siirtokuntalaiset kohdistivat Länsirannan (ml. Itä-Jerusalem) alueen palestiinalaisiin vuoden 2020 aikana yhteensä 358 hyökkäystä, joista 84 johti henkilövahinkoihin ja 274 omaisuusvahinkoihin. Vuonna 2021 vastaavia hyökkäyksiä raportoitiin yhteensä 496, joista 126 johti henkilövahinkoihin ja 370 omaisuusvahinkoihin.²⁰⁴ B'Tselemin marraskuussa 2021 julkaisemassa raportissa järjestö kertoo dokumentoineensa vuoden 2020 alun ja syyskuun 2021 lopun välisenä aikana yhteensä 451 Israelin siirtokuntalaisten palestiinalaisiin ja heidän omaisuuteensa kohdistamaa hyökkäystä, joista 245 kohdistui palestiinalaistaloihin maanviljelijöihin. Hyökkäyksistä 180 johti fyysiseen väkivaltaan ja 145 yksityisomaisuuden vahingoittamiseen. Hyökkäyksistä 77 kohdistui palestiinalaisten koteihin, 35 ohiajaviin ajoneuvoihin, 123 oliivipuihin ja viljelyksiin ja 59 maanviljelyskalustoon. Siirtokuntalaiset käyttivät kovia panoksia 27 hyökkäyksessä. Israelin

¹⁹³ B'Tselem 3/2021, s. 6.

¹⁹⁴ B'Tselem 3/2021, s. 8.

¹⁹⁵ The Guardian/ Macintyre 28.11.2021.

¹⁹⁶ B'Tselem 3/2021, s. 6.

¹⁹⁷ B'Tselem 3/2021, s. 8.

¹⁹⁸ B'Tselem 3/2021, s. 11.

¹⁹⁹ Tarkemmin, ks. esim. B'Tselem 3/2021, s. 17–20.

²⁰⁰ B'Tselem 11/2021, s. 6.

²⁰¹ UNGA 29.9.2021, s. 9.

²⁰² B'Tselem 11/2021, s. 9.

²⁰³ Ks. esim. B'Tselem 11/2021, s. 6; The Guardian/ Macintyre 28.11.2021.

²⁰⁴ OCHA 15.1.2022.

armeijan joukot olivat paikalla 183 hyökkäyksen aikana. 104 tapauksessa armeija osallistui siirtokuntalaisten rinnalla hyökkäykseen, käyttäen pääsääntöisesti kumiluoteja ja kyynelkaasuja tainnutuskraanaatteja, ja 66 tapauksessa armeija seurasi hyökkäystä sivusta. B'Tselemin mukaan yhteensä 5 palestiinalaista sai surmansa armeijan ja siirtokuntalaisten toteuttamissa yhteishyökkäyksissä, minkä lisäksi 22 tapauksessa hyökkäyksen kohteeksi joutuneita palestiinalaisia pidätettiin. B'Tselemin mukaan luvut eivät pidä sisällään Länsirannan itäosassa sijaitsevaa Jordan-joen laaksoa, jossa väkivallan todetaan olevan päivittäistä.²⁰⁵

Marraskuussa 2021 julkaisemassaan raportissa B'Tselem esittää Israelin valtion sallivan siirtokuntalaisten Länsirannan palestiinalaisväestöön kohdistaman väkivallan. B'Tselemin mukaan Israel antaa siirtokuntalaisille "vapaa kädet palestiinalaisten terrorisoimiseen" ja jopa avustaa näitä väkivallantekojen suorittamisessa.²⁰⁶ Israelilaisen kansalaisjärjestö Yesh Dinin mukaan ylivoimaisesti suurimmassa osassa tapauksista Israelin viranomaiset eivät pyri puuttumaan vakavasti otettavalla tavalla siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamiin hyökkäyksiin, ja hyökkäykset jatkuvat laantumatta, hyökkääjien nauttiessa lähes täydellisestä koskemattomuudesta.²⁰⁷ B'Tselemin mukaan joissakin tapauksissa palestiinalaiset on ajettu aktiivisesti pois mailtaan siirtokuntalaisten toimesta. Toisissa tapauksissa Israelin armeija on estänyt palestiinalaisilta pääsyn mailleen tai rajoittanut²⁰⁸ pääsyä, minkä seurauksena maiden hyödyntäminen on vaatinut viljelijöiltä erityisjärjestelyjä. Lisäksi on tapauksia, joissa pelkkä siirtokuntalaisten ja näitä suojaavien sotilaiden läsnäolo sekä tähän liittyvä väkivallan pelko on riittänyt pitämään palestiinalaisviljelijät ja -lampaankasvattajat poissa mailtaan.²⁰⁹ Yesh Dinin mukaan siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamien hyökkäysten hajautunut luonne ja arvaamattomuus iskostavat palestiinalaisiin jatkuvan vaaran ja epävarmuuden tunteen. Tässä painostavassa ilmapiirissä palestiinalaiset elävät henkilökohtaiseen turvallisuuteensa liittyvän pelon vallassa ilman, että nämä pystyvät tietämään suorituvansa päivittäisistä toimistaan.²¹⁰

International Crisis Groupin mukaan siirtokuntalaisten Länsirannan kaupunkeja ja kyliä ympäröivällä C-alueella palestiinalaisiin kohdistama väkivalta lisääntyi toukokuussa 2021. Siirtokuntalaisten muodostamat joukkioit kohdistivat palestiinalaiskaupunkien ja -kylien asukkaisiin hyökkäyksiä Israelin turvallisuusjoukkojen seurattessa tapahtumia sivusta. International Crisis Group esittää siirtokuntalaisten hyökkäyksiin liittyvän pelon rajoittavan palestiinalaisten kykyä liikkua Länsirannan eri alueiden välillä tapauksissa, joissa se edellyttää liikkumista C-alueen poikki. Palestiinan vapautusjärjestön (PLO)²¹¹ toimeenpanevan komitean jäsenen kerrotaan antaneen tilanteeseen liittyen lausunnon, jonka mukaan palestiinalaiset käyvät "avointa taistelua" siirtokuntalaisia vastaan.²¹² The Guardianin mukaan israelilaiset ihmisoikeusjärjestöt ovat esittäneet, että siirtokuntalaisten harjoittamaa väkivaltaa käytettäisiin enenevässä määrin Länsirannan ns. C-alueella elävien noin 300 000 palestiinalaisen häätämiseksi alueelta.²¹³

YK:n erityiskomitean kuulemat tahot ilmaisivat erityisen huolensa Nablusin kaupungin lähellä sijaitsevan laittoman siirtokunnan, Evyatarin, tilanteesta. Erityiskomitean raportin mukaan Evyatarin laitton siirtokunta on ollut (tarkastelujakson aikana) lisääntyneiden jännitteiden keskiössä. Palestiinalaiset ovat järjestäneet viikoittain siirtokuntaa vastustavia mielenosoituksia,

²⁰⁵ B'Tselem 11/2021, s. 10.

²⁰⁶ B'Tselem 3/2021, s. 9.

²⁰⁷ Yesh Din 5/2021, s. 21.

²⁰⁸ Israelin asevoimien todetaan tavallisesti sallivan palestiinalaisten pääsyn mailleen vain kaksi kertaa vuodessa, kynnön ja sadonkorjuun aikana.

²⁰⁹ B'Tselem 11/2021, s. 7.

²¹⁰ Yesh Din 5/2021, s. 21.

²¹¹ Palestiinan vapautusjärjestö (eng. *Palestine Liberation Organization*; arab. *منظمة التحرير الفلسطينية*, *Munazzamat al-Tahrir al-Filastiniya*) on vuonna 1964 perustettu, Palestiinan itsenäistymistä tavoitteleva järjestö, joka toimii palestiinalaisten poliittisten puolueiden kattojärjestönä.

²¹² International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 13.

²¹³ The Guardian/ Macintyre 28.11.2021.

ja Israelin turvallisuusjoukot ovat vastanneet mielenosoituksiin voimakeinoin, surmaten raportin mukaan ainakin 7 mielenosoituksiin osallistunutta palestiinalaista ja haavoittaneen kymmeniä. Kesäkuussa 2021 Evyatarin siirtokuntalaiset vetäytyivät siirtokunnasta sillä ehdolla, että sen rakennukset luovutettaisiin Israelin armeijan käyttöön. Elokuussa 2021 alueen todettiin kuitenkin olevan edelleen jännitteinen ja viikoittaisten mielenosoitusten raportoitiin jatkuvan.²¹⁴

Al Jazeera uutisoi palestiinalaisten Nablusin ja Evyatarin laittoman siirtokunnan lähellä sijaitsevassa Beitan kaupungissa perjantaina 9.7.2021 järjestämistä mielenosoituksista. Israelin turvallisuusjoukkojen kerrotaan avanneen tulen mielenosoittajia kohti, minkä seurauksena yli 370 haavoittui. Mielenosoittajat polttivat renkaita ja heittelivät Israelin turvallisuusjoukkoja kivillä. Turvallisuusjoukkojen kerrotaan käyttäneen mielenosoituksen tukahduttamisessa kumipäällysteisiä teräsluoteja ja kovia panoksia, jälkimmäisten haavoittaessa 31 mielenosoittajaa. Al Jazeeraan mukaan mielenosoituksia raportoitiin 9.7.2021 myös Kafr Qaddumin kylässä Beit Dajanissa ja Hebronin Masafer Yattan alueella.²¹⁵ Syksyn 2021 aikana uutislähteet raportoivat palestiinalaisiin kohdistuneista hyökkäyksistä ja palestiinalaisten ja Israelin turvallisuusjoukkojen ja siirtokuntalaisten välisistä väkivaltaisista yhteenotoista, jotka liittyivät Beitan ja Evyatarin²¹⁶ ohella erityisesti Homeshin siirtokuntaan²¹⁷. Homeshin siirtokuntaan liittyvät levottomuudet saivat sytykkeensä siirtokunnan lähellä 16.12.2021 siirtokuntalaisiin kohdistuneesta väijytyksestä²¹⁸, joka on yhdistetty palestiinalaisjärjestö Palestiinan islamilaiseen jihadiin (ks. luku 2.4).

Yesh Din esittää Israelin valtion epäonnistuneen sille miehittäjävaltiona kuuluvien velvoitteiden täyttämistä, jotka edellyttävät Länsirannan (ja muiden miehitettyjen palestiinalaisalueiden) palestiinalaisväestön ja näiden omaisuuden suojelemista.²¹⁹ B'Tselem esittää, että siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistama väkivalta toimii Israelin valtion epävirallisena työkaluna Länsirannan alueiden valtaamiseksi, valtion antaessa täyden tukensa ja avustaessa väkivallantekojen suorittamisessa ja osallistuessa niihin toisinaan myös suoraan.²²⁰ Yesh Dinin mukaan Israelin armeijan joukot ovat usein paikalla tai lähellä paikkaa, jossa Israelin siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamat rikokset tapahtuvat, mutta joukot eivät noudata velvollisuuksiaan ja estä rikoksia tapahtumasta tai suojele palestiinalaisia ja heidän omaisuuttaan vahingoilta. Myöskään israelilaissiviilien tekemiin rikoksiin liittyvästä lainvalvonnasta Länsirannalla vastaava Israelin poliisi ei täytä velvoitteitaan, joiden mukaisesti sen tulisi tutkia siirtokuntalaisten tekemät rikokset tehokkaasti, pidättää rikoksiin syyllistyneet ja saattaa heidät oikeudelliseen vastuuseen teoistaan.²²¹

Yesh Din toteaa Israelin lainvalvonnasta vastaavien viranomaisten syyllistyneen rikolliseen laiminlyöntiin, mitä tulee siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamien, ideologisesti motivoituneiden rikosten tutkimiseen.²²² Yesh Din dokumentoi vuosina 2017–2020 yhteensä 63 Israelin siirtokuntalaisten palestiinalaiskylissä tekemää rikosta, joista 60 tehtiin rikosilmoitus. Yksikään dokumentoiduista rikosilmoituksista ei ollut johtanut syytteiden nostamiseen. 38 tapauksessa rikostutkinta oli lopetettu erilaisten syiden²²³ perusteella, 22 tapauksen tutkinnan

²¹⁴ UNGA 29.9.2021, s. 9.

²¹⁵ Al Jazeera 9.7.2021.

²¹⁶ Ks. esim. Al Jazeera 10.12.2021.

²¹⁷ Ks. esim. Haaretz/ Shezaf, Kubovich & Khoury 23.12.2021

²¹⁸ Middle East Eye 25.12.2021.

²¹⁹ Yesh Din 5/2021, s. 6.

²²⁰ B'Tselem 11/2021, s. 6.

²²¹ Yesh Din 5/2021, s. 33.

²²² Yesh Din 5/2021, s. 6.

²²³ Raportissa mainittuja syitä ovat 30 tapauksessa rikokseen syyllistyneen tahon "tuntemattomuus", 4 tapauksessa "todistusaineiston puute" ja yhdessä tapauksessa "yleisen kiinnostuksen puute" (*lack of public interest*), minkä lisäksi 3 tapauksessa tutkinta oli päätetty ilman mainittua syytä.

ollessa edelleen (toukokuussa 2021) kesken.²²⁴ The Guardianin 28.11.2021 julkaisemassa artikkelissa mainitaan Yesh Dinin tilastot, joiden mukaan vuosina 2015–2019 jätetyistä, siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamiin hyökkäyksiin liittyvistä rikosilmoituksista yli 80% ei johtanut rikostutkintaan ja vain 9% johti syytteen asettamiseen.²²⁵

B'Tselem toteaa Israelin armeijan välttelevän lähtökohtaisesti väkivaltaisten siirtokuntalaisten haastamista, vaikka sotilailla on valta ja velvollisuus tällaisten henkilöiden kiinniottamiseen ja pidättämiseen. Lisäksi Israelin armeijan todetaan suosivan säännönmukaisesti palestiinalaisten poistamista viljelys- ja laidunmailtaan siirtokuntalaisten haastamisen asemesta. Israelin armeijan kerrotaan käyttävän useita erilaisia taktiikoita palestiinalaisten poistamiseksi mailtaan. Viljelysmaat voidaan muuttaa sotilasmääräyksellä sotilasalueiksi, jotka ovat suljettuja pelkästään alueen palestiinalaisväestöltä. Lisäksi palestiinalaisia kohti saatetaan ampua kyynelkaasu- ja tainnutuskraanatteja, kumiluoteja tai jopa kovia panoksia. Joissakin tapauksissa armeijan sotilaiden todetaan olleen aktiivisesti mukana siirtokuntalaisten väkivallanteoissa tai seuranneen näitä tekoja toimeentomina sivusta.²²⁶

B'Tselem viittaa Israelin armeijan sotilaiden Breaking the Silence -kansalaisjärjestölle antamiin lausuntoihin, joiden mukaan armeija pidättäytyy käyttämästä joukkojaan ja käytössään olevia keinoja siirtokuntalaisten palestiinalaisiin kohdistamien hyökkäysten estämiseen.²²⁷ Breaking the Silence -kansalaisjärjestön heinäkuussa 2021 julkaisemassa raportissa huomioidaan Israelin armeijan sotilaiden ja siirtokuntalaisten henkilökohtaiset ja yhteisölliset siteet, jotka heikentävät sotilaiden kykyä toimia puolueettomasti tilanteissa, joissa näiden tulisi ennaltaehkäistä tai estää siirtokuntalaisten väkivaltaiset hyökkäykset. Raportin mukaan monet Israelin armeijan sotilaista ovat myös epävarmoja sen suhteen, tulisiko heidän käyttää auktoriteettiaan Länsirannan turvallisuudesta vastaavana tahona myös Israelin siirtokuntalaisiin ja jos, niin millä tavalla. Tilanteen arvioidaan olevan seurausta asiaa koskevan ohjeistuksen epäselvyydestä ja vahvistavan osaltaan Länsirannan palestiinalaisväestöön kohdistuvaa järjestelmällistä syrjintää.²²⁸

The Guardianin 28.11.2021 julkaistussa artikkelissa haastatellun Israel Centre for Public Affairs - tutkimuslaitoksen Yehuda Shaulin mukaan siirtokuntalaisten ja paikallisten Israelin armeijan yksiköiden suhde olisi monesti "symbioottinen". Shaulin omakohtaisessa kertomuksessa siirtokuntalaisilla oli esimerkiksi mahdollisuus järjestää ampumaharjoituksia paikallisen armeijan yksikön varuskunta-alueella ja siirtokuntalaisten johtaja osallistui armeijan operaatioita ja tiedustelua käsittelevään kokoukseen.²²⁹ B'Tselemin mukaan Israelin valtio on antanut siirtokuntalaisten nimittämille turvallisuuskoordinaattoreille lainvalvontavallan, eli esimerkiksi voimankäyttöoikeuden, pidätysoikeuden ja oikeuden suorittaa ruumiintarkastuksia ja/tai kotietsintöjä. Turvallisuuskoordinaattoreiden todetaan käyttävän valtaansa siirtokuntalaisten etunäkökohtien edistämiseen, eli esimerkiksi siirtokuntien laajentamiseen.²³⁰

²²⁴ Yesh Din 5/2021, s. 7–8.

²²⁵ The Guardian/ Macintyre 28.11.2021.

²²⁶ B'Tselem 3/2021, s. 9.

²²⁷ B'Tselem 11/2021, s. 10. B'Tselem viittaa raporttiin Breaking the Silence 7/2021.

²²⁸ Breaking the Silence 7/2021, [iii] [numeroimaton tiivistelmäosio].

²²⁹ The Guardian/ Macintyre 28.11.2021.

²³⁰ B'Tselem 11/2021, s. 10.

3 Muita ihmisoikeustilanteeseen vaikuttavia tekijöitä

3.1 Vankilaolot

Human Rights Watchin mukaan Israelin viranomaiset pitivät 1.10.2021 pidätettynä 4 460 palestiinalaista "turvallisuuteen" liittyvien syiden perusteella. Pidätetyistä 492 oli otettu säilöön (*administrative detention*) salatun todistusaineiston perusteella ilman syytettä tai oikeudenkäyntiä. Pidätettyjen joukossa oli myös 200 lasta, joista monet oli pidätetty kivien heittelyn perusteella. Human Rights Watchin tiedot perustuivat israelilaisen ihmisoikeusjärjestö HaMokedin ja vankien oikeuksia edistävän palestiinalaisen Addameer-järjestön tietoihin.²³¹ Addameerin 5.1.2022 päivitettyjen tilastojen mukaan Israelin (ja palestiinalaishallinnon) pidättämänä on tammikuussa 2022 yhteensä 4600 palestiinalaista²³², joista 160 on lapsia. Pidätetyistä 500 on otettu säilöön salatun todistusaineiston perusteella ilman syytettä tai oikeudenkäyntiä.²³³

Human Rights Watchin mukaan monet Israelin miehityillä palestiinalaisalueilla pidättämistä palestiinalaisista oli siirretty pidätyksen aikana Israelin maaperällä sijaitseviin vankiloihin, minkä perusteella Israelin katsotaan rikkoneen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden miehittäjävaltiolle asettamia velvoitteita.²³⁴ Human Rights Watch viittaa israelilaisen Public Committee Against Torture -ihmisoikeusjärjestön tietoihin, joiden mukaan Israelin oikeusministeriö on vastaanottanut vuoden 2001 jälkeen yli 1 300 valitusta kidutuksesta pidätyksen aikana. Valitusten todetaan johtaneen kahteen rikostutkintaan, eikä niiden perusteella ole nostettu lainkaan syytteitä. Syyskuussa 2021 kuusi palestiinalaisvankia pääsi pakenemaan Pohjois-Israelissa sijaitsevasta vankilasta, minkä seurauksena Israelin viranomaiset peruivat väliaikaisesti kaikkien vankien perheiden vierailuoikeuden.²³⁵

3.2 Liikkumisrajoitukset

3.2.1 Liikkuminen Länsirannalla

Israelin viranomaiset ylläpitävät edelleen Länsirannan palestiinalaisväestöä koskevia tiukkoja liikkumisrajoituksia,²³⁶ jotka rajoittavat merkittävästi palestiinalaisten liikkumisvapautta.²³⁷ B'Tselemin mukaan Israelin armeija kontrolloi kaikkia Länsirannan palestiinalaisten asuttamien alueiden välisiä liikenneväyliä, mikä mahdollistaa armeijalle väliaikaisten tarkastuspisteiden perustamisen, palestiinalaiskyliin pääsyn estämisen, tiesulkujen perustamisen ja pysyvien tarkastuspisteiden kautta kulkevan liikenteen pysäyttämisen niin halutessaan.²³⁸ OCHA:n kesäkuussa 2020 julkaiseman katsauksen mukaan Israelin viranomaiset ylläpitävät Länsirannalla yhteensä 593 pysyvää liikkumisestettä (esim. tarkastuspisteet ja tarpeen mukaan miehitettyt puomiportit),²³⁹ minkä lisäksi turvallisuusjoukkojen raportoidaan perustaneen Länsirannalle huhtikuun 2019 ja maaliskuun 2020 välillä lähes 1 500 väliaikaista

²³¹ Human Rights Watch 2022, s. 357–358.

²³² Addameer käyttää pidätetyistä termiä "poliittinen vanki" (*political prisoner*).

²³³ Ks. Addameerin [tilastot](#) (käyty 31.1.2022).

²³⁴ Tarkemmin siirron merkityksestä pidätetyille palestiinalaisille, ks. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020, s. 14.

²³⁵ Human Rights Watch 2022, s. 358.

²³⁶ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 172.

²³⁷ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 174; Freedom House 2021 [osio G1]; UNGA 22.10.2021, s. 5.

²³⁸ B'Tselem 2021, s. 5.

²³⁹ OCHA 6/2020.

tarkastuspistettä.²⁴⁰ Israelin viranomaisten tarkastuspisteiden raportoidaan rajoittavan palestiinalaisten liikkumista erityisesti Hebronissa, jossa tarkastuspisteitä on poikkeuksellisen paljon.²⁴¹ Israelin väitetyksi turvakseen rakentama, 85% Länsirannan maaperälle rakennettu muuri (eng. *separation barrier*) erottaa tuhannet palestiinalaiset viljelysmaistaan ja eristää noin 11 000 muurin länsipuolella, eli ns. sauma-alueella (*seam zone*) elävää palestiinalaista, joilla ei ole lupaa matkustaa Israeliin ja joiden pääsy omaisuuteensa ja peruspalveluihin (muurin itäpuolelle jääville Länsirannan alueille) on hyvin rajoitettua.²⁴² Länsirannalla elävillä palestiinalaisilla ei ole pääsyä ns. sauma-alueelle ilman erillistä kulkulupaa.²⁴³ Lisäksi Länsirannan palestiinalaisväestöllä ei ole lainkaan pääsyä siirtokuntien piiriin luetuille alueille tai pääsy on rajoitettu.²⁴⁴

Human Rights Watch korostaa 27.4.2021 julkaisemassaan laajassa raportissa ns. kulkulupajärjestelmän (*Permit Regime*) palestiinalaisten liikkumiselle asettamia rajoituksia, joiden puitteissa Israelin armeija vaatii palestiinalaisen henkilökortin haltijoilta (rajatuin poikkeuksin) väliaikaisesti voimassa olevaa kulkulupaa, mikäli nämä haluavat liikkua Itä-Jerusalemiin, ns. sauma-alueelle, Israelin siirtokuntien alueelle tai Israelin armeijan hallinnassaan pitämille alueille. Human Rights Watch viittaa raportissaan B'Tselemin kulkulupajärjestelmää käsittelevään raporttiin vuodelta 2017²⁴⁵, jossa lupaprosessia kuvataan läpinäkymättömäksi ja mielivaltaiseksi, ja jonka mukaan lupa saatetaan jättää myöntämättä tai perua ilman selitystä tai valitusoikeutta.²⁴⁶ Human Rights Watchin mukaan Israelin turvallisuusjoukot käännyttävät palestiinalaisia takaisin, viivyttävät heidän liikkumistaan ja nöyryyttävät heitä tarkastuspisteillä rutiininomaisesti,²⁴⁷ ja järjestelmään liittyvän epävarmuuden todetaan kannustavan palestiinalaisia luopumaan kokonaan lupien hakemisesta.²⁴⁸ Amnesty Internationalin mukaan Israelin viranomaiset ovat sallineet maaliskuusta 2015 lähtien tavallisesti yli 50-vuotiaiden palestiinalaisnaisten ja yli 55-vuotiaiden palestiinalaismiesten matkustamisen Länsirannalta Jerusalemiin ja Israeliin ilman erillistä kulkulupaa. Tällaisissa tapauksissa henkilö ei saa kuitenkaan olla viranomaisten "turvallisuuteen" liittyvässä rekisterissä tai asetettuna matkustuskieltoon.²⁴⁹

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaisemassa raportissa viitataan palestiinalaishallinnon tietoihin, joiden mukaan Israelissa (israellilaisten työnantajien palveluksessa) ja Israelin Länsirannalle perustamissa siirtokunnissa työskentelee 180 000 palestiinalaista.²⁵⁰ Freedom Housen mukaan Israelin viranomaisten asettamat liikkumisrajoitukset rajoittavat kaupankäyntiä ja palestiinalaisten pääsyä työhön²⁵¹, terveydenhuoltoon ja koulutukseen Länsirannan alueella.²⁵² YK:n 30.8.2021 julkaisemassa, Israelin miehityksen Länsirannan asukkaille vuosien 2000 ja 2019 välillä aiheuttamia taloudellisia kustannuksia käsittelevässä arvioissa Israelin rakentaman muurin ja ylläpitämien satojen tarkastuspisteiden todetaan aiheuttavan häiriöitä palestiinalaisten ja palestiinalaisten hyödykkeiden liikkumiselle ja vaikeuttavan Länsirannan

²⁴⁰ Human Rights Watch 2022, s. 359.

²⁴¹ UNGA 22.10.2021, s. 5.

²⁴² Human Rights Watch 2022, s. 359.

²⁴³ B'Tselem 2021, s. 5; Human Rights Watch 27.4.2021, s. 174–175.

²⁴⁴ B'Tselem 11/2021, s. 6.

²⁴⁵ Ks. B'Tselem 11.11.2017.

²⁴⁶ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 174–175.

²⁴⁷ Human Rights Watch 2022, s. 359.

²⁴⁸ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 174–175.

²⁴⁹ Amnesty International 2022, s. 20, 97.

²⁵⁰ UNGA 29.9.2021, s. 16.

²⁵¹ Tutkimuksissa on myös tarkasteltu kulkulupajärjestelmän vaikutusta erityisesti Länsirannalla elävien palestiinalaisnaisten asemaan, työssä käyvien miesten liikkumista hankaloittavien rajoitusten johtaessa välillisesti naisten kotitöitä koskevien vastuiden lisääntymiseen. Ks. esim. Griffiths & Repo 2020.

²⁵² Freedom House 2021 [osio G1].

alueella tapahtuvaa tuotantoa ja kaupankäyntiä. Samalla kulkulupajärjestelmän todetaan aiheuttavan Israelissa tai siirtokunnissa työskentelevien palestiinalaisten työntekoon liittyvää epävarmuutta, millä on kielteinen vaikutus palestiinalaisten kotitalouksien kulutukseen ja laajemmin Länsirannan talouteen.²⁵³

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaiseman raportin mukaan koronapandemia (COVID-19) on pahentanut Israelissa ja Israelin siirtokunnissa työskentelevien palestiinalaisten jo valmiiksi ankaria työoloja ja korostanut palestiinalaistyöläisiin kohdistuvia ihmisoikeusloukkauksia ja muuta huonoa kohtelua. Raportin mukaan monilla Israelissa työskentelevillä palestiinalaisilla ei ole työlupaa, minkä vuoksi he joutuvat kulkemaan Israeliin Länsirannan erottavassa muurissa olevien aukkojen kautta ja ovat lisääntyneessä vaarassa joutua Israelin turvallisuusjoukkojen ampumiksi. Lisäksi palestiinalaistyöläisten työlupia on esimerkiksi peruttu sellaisilta henkilöiltä, jotka ovat loukanneet itsensä tai saaneet positiivisen koronatestituloksen.²⁵⁴ Israelin viranomaisten Länsirannan ja Itä-Jerusalemien palestiinalaisväestölle asettamat liikkumisrajoitukset vaikuttivat vuonna 2020 terveydenhuoltohenkilökunnan ja ambulanssien pääsyyn alueille. Esimerkiksi 97% tapauksista Länsirannalta Itä-Jerusalemossa toimivaan sairaalaan pyrkivältä ambulanssilta edellytettiin käytäntöä, jossa potilaan siirtäminen Israelin rekisterikilvillä varustettuun ambulanssiin oli terveydenhuoltoon pääsyn edellytys.²⁵⁵

3.2.2 Poistuminen Länsirannan alueelta ja paluu alueelle

Amnesty Internationalin helmikuun 2022 alussa julkaiseman raportin mukaan Israel kontrolloi kaikkia Länsirannalle ja sieltä pois johtavia rajanylityspisteitä ja kaikkea Länsirannan ja ulkomaisten välistä matkustamista.²⁵⁶ Human Rights Watchin 27.4.2021 julkaiseman raportin mukaan ulkomaille matkustavien Länsirannan palestiinalaisten tulee matkustaa ensin maateitse Jordaniaan, ellei näille ole myönnetty erillistä lupaa alueelta poistumiseen Tel Avivissa sijaitsevan Ben Gurionin kansainvälisen lentokentän kautta. Human Rights Watchin mukaan Israelin viranomaiset rajoittavat myös kaikkea matkustamista Länsirannan ja Gazan kaistan välillä. Tämä koskee myös tapauksia, joissa matkustaminen tapahtuu kiertotietä, Egyptin ja Jordanian kautta. Rajoitusten raportoidaan vaikuttavan kielteisesti palestiinalaisten päivittäiseen elämään sekä näiden oikeuteen perheidensä yhdistämiseen ja terveydenhuoltoon, koulutukseen ja taloudelliseen toimeentuloon liittyviin oikeuksiin. Human Rights Watchin mukaan Israelin viranomaiset perustelevat usein Länsirannan ja Gazan eristämistä (*closure*) toisistaan turvallisuuskysymyksillä ja erityisesti tarpeella estää pyrkimykset "terrorismin infrastruktuuriin" siirtämiseen Gazasta Länsirannan alueelle.²⁵⁷

HaMokedin 31.8.2021 julkaiseman positiopaperin mukaan pääsy Länsirannalle Allenbyn sillan rajanylityspisteen kautta on rajoitettu koronaviruspandemian (COVID-19) seurauksena vain niihin Länsirannan palestiinalaisiin, jotka on kirjattu Länsirannan väestörekisteriin.²⁵⁸ Yhdysvaltain ulkoministeriö viittaa HaMokedin tietoihin, joiden mukaan Allenbyn sillan rajanylityspiste ollaan myös suljettu usein koronaviruspandemian aikana.²⁵⁹

Human Rights Watchin mukaan Israelin viranomaiset estävät toisinaan palestiinalaisia käyttämästä Allenbyn sillan rajanylityspistettä erittelemättömien turvallisuusyiden perusteella.

²⁵³ UNGA 30.8.2021, s. 6.

²⁵⁴ UNGA 29.9.2021, s. 16.

²⁵⁵ UNGA 29.9.2021, s. 12–13.

²⁵⁶ Amnesty International 2022, s. 20.

²⁵⁷ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 173, 175.

²⁵⁸ HaMoked esittää samassa yhteydessä huolensa sellaisista Länsirannan väestörekisteriin kirjattujen palestiinalaisten ulkomaalaisista puolisoista, jotka ovat matkustaneet Jordaniaan uusimaan viisuminsa (ja laillisen oleskeluoikeutensa Länsirannalla) ja jääneet loukkuu kyseiseen maahan. HaMoked 31.8.2021 [s. 2] [numeroimaton].

²⁵⁹ USDoS 2021, s. 28.

Human Rights Watch viittaa israelilaisen ihmisoikeusjärjestö HaMokedin johtaja Jessica Montellin antamiin tietoihin, joiden mukaan HaMoked olisi lähettänyt vuosien 2015–2019 välillä vetoomuksia yhteensä 797 palestiinalaiselle asetetun matkustuskiellon perumiseksi.²⁶⁰ Montellin mukaan HaMokedin tietoon on tullut useita tapauksia, joissa Länsirannalla elävän palestiinalaisen pääsy pois Länsirannalta on estetty turvallisuussyiden perusteella. Järjestön tietoon ei ole kuitenkaan tullut tapauksia, joissa Länsirannan väestörekisteriin rekisteröityjä palestiinalaisia olisi estetty palaamaan alueelle tällaisten syiden perusteella.²⁶¹ Myös Amnesty Internationalin mukaan Israelin armeija ja turvallisuusjoukot saattavat estää Länsirannan palestiinalaisten matkustamisen ulkomaille, ja näiden todetaan tukeutuvan toimissaan usein "salaiseen tietoon", johon palestiinalaisilla itsellään ei ole pääsyä. Amnesty Internationalin mukaan henkilö tulee usein tietoiseksi matkustuskiellon olemassaolosta vasta saapuessaan rajanylityspisteelle ja aikoessaan matkustaa pois Länsirannalta. Matkustuskieltojen todetaan vaikuttavan erityisesti ihmisoikeuspuolustajiin ja aktivisteihin, jotka matkustavat ulkomaille edistämään palestiinalaisten oikeuksia.²⁶²

Human Rights Watchin mukaan Ben Gurionin kansainvälisen lentokentän käyttämisen edellyttämän luvan hankkiminen on Länsirannan palestiinalaisille vaikeaa.²⁶³ Israelin puolustusministeriön alaisen, Israelin hallinnon toimia miehityillä palestiinalaisalueilla koordinoivan yksikön (COGAT) 17.12.2020 päivitetyn ohjeistuksen mukaan palestiinalaisille ei myönnetä lähtökohtaisesti lupaa Ben Gurionin kansainvälisen lentokentän käyttämiseen. Poikkeuksen tähän sääntöön muodostavat

- a) korkeassa asemassa oleville liikemiehille tarkoitettujen ns. BMC-matkustuslupien haltijat;²⁶⁴
- b) "äärimmäisen poikkeukselliset ja ainutlaatuiset" humanitaariset tapaukset, joille myönnetyille luvulle on asetettu 20 luvan kuukausittainen enimmäiskiintiö.

Luvan Ben Gurionin kansainvälisen lentokentän kautta tapahtuvaan maasta poistumiseen saanut palestiinalainen voi käyttää lentokenttää myös palatessaan maahan.²⁶⁵

Amnesty Internationalin mukaan Itä-Jerusalemien pysyvän asukkaan statuksen omaavat palestiinalaiset voivat käyttää ulkomaille matkustaessaan samoja rajanylityspisteitä, lentokenttiä ja satamia kuin Israelin kansalaiset, eikä heiltä edellytetä erillistä lupaa esimerkiksi Israelin lentokenttien käyttämiseen. Itä-Jerusalemien palestiinalaiset ja Israelin arabit (eli palestiinalaistaustaiset Israelin kansalaiset) kohtaavat kuitenkin lentokenttiä käyttäessään erityistä syrjintää ja he joutuvat nöyryyttävien turvatarkastusten ja kuulustelujen kohteiksi kansallisen identiteettinsä perusteella.²⁶⁶

3.3 Häädöt, pakkosiirrot ja rakennusten purkaminen

Human Rights Watchin 27.4.2021 julkaiseman raportin mukaan Israelin viranomaiset tekevät edelleen²⁶⁷ rakennusluvan hankkimisen käytännössä mahdottomaksi Itä-Jerusalemissa Länsirannan C-alueella eläville palestiinalaisille, mikä pakottaa palestiinalaiset luvattomaan rakentamiseen ja altistaa nämä jatkuvalle talojen tuhoamiseen ja takavarikoimiseen liittyvälle riskille. Human Rights Watch viittaa OCHA:n tietoihin, joiden mukaan väestön pakkosiirtoihin tai

²⁶⁰ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 175.

²⁶¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 24.1.2022 (HaMokedin johtaja Jessica Montellin sähköpostihaastattelu).

²⁶² Amnesty International 2022, s. 20, 95.

²⁶³ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 175.

²⁶⁴ COGAT 17.12.2020, s. 6, 20. Lyhenne BMC on johdettu sanoista "Business Men Card".

²⁶⁵ COGAT 17.12.2020, s. 20 (tarkemmin, s. 55–56).

²⁶⁶ Amnesty International 2022, s. 20.

²⁶⁷ Vrt. Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 28.5.2020, s. 15–16.

maan sisäiseen pakolaisuuteen liittyvä riski koski Länsirannan C-alueella 46 palestiinalaisyhteisöä ja n. 100 000 Itä-Jerusalemista elävää palestiinalaista.²⁶⁸

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaiseman, tarkastelujakson 1.8.2020–31.8.2021 tapahtumia käsittelevän raportin mukaan Israel jatkoi myös vuonna 2021 käytäntöä, jossa palestiinalaisväestöön kohdistuvat häädöt ja kotien ja muiden rakennusten purkamiset johtivat palestiinalaisten pakkosiirtoihin. Erityiskomitean mukaan pakkosiirrot uhkaavat kokonaisia palestiinalaisyhteisöjä, Jordanin laakson beduiini- ja paimentajayhteisöjen ja Israelin suljetuiksi sotilasalueiksi määrittelemien alueiden asukkaiden ollessa erityisen uhattuina.²⁶⁹

Vuonna 2021 palestiinalaisten häätöihin liittyvä raportointi on keskittynyt erityisesti Itä-Jerusalemien Sheikh Jarrah'n kaupunginosassa valmisteltuihin häätöihin, jotka on yhdistetty Israelin laajempiin pyrkimyksiin Itä-Jerusalemien väestökoostumuksen muuttamiseen.²⁷⁰ YK:n erityiskomitea toteaa Sheikh Jarrah'n kaupunginosan palestiinalaisasukkaita koskevien häätösuunnitelmien korostavan Israelin pyrkimyksiä muuttaa pysyvästi Itä-Jerusalemien väestökoostumusta mahdollistamalla uusien siirtokuntalaisten asettumisen Itä-Jerusalemien alueelle ja ajamalla yhä useampia palestiinalaisia pois kodeistaan.²⁷¹ Myös International Crisis Groupin mukaan Sheikh Jarrah'n palestiinalaisasukkaita koskevat häätösuunnitelmat ovat osa usein toistettua kaavaa, jossa Israelin viranomaiset pyrkivät muuttamaan Jerusalemin vanhan kaupungin läheisyydessä sijaitsevien palestiinalaiskaupunginosien väestökoostumusta siirtämällä palestiinalaisia pois alueelta ja asuttamalla näiden tilalle Israelin siirtokuntalaisia.²⁷²

YK:n erityiskomitean mukaan Itä-Jerusalemien palestiinalaistautaisia asukkaita koskeva häätöuhka kohdistuu kahdeksaan Sheikh Jarrah'ssa elävään palestiinalaispakolaisten perheeseen ja seitsemään Itä-Jerusalemien Silwanin kaupunginosassa, Batn al-Hawan alueella elävään palestiinalaisperheeseen.²⁷³ Tutkija Tareq Baconin 14.5.2021 julkaiseman analyysin mukaan välitön häätöuhka kohdistui toukokuussa 2021 neljään Sheikh Jarrah'n kaupunginosassa elävään perheeseen, minkä lisäksi Baconi arvioi ainakin 27 palestiinalaisperheen käyvän vastaavia oikeustaisteluja häätöjä vastaan.²⁷⁴ YK:n palestiinalaisalueiden erityisraportoija viittaa OCHA:n tietoihin, joiden mukaan Itä-Jerusalemien Sheikh Jarrah'n ja Batn al-Hawan kaupunginosissa elävien palestiinalaisperheiden pakkosiirtojen uhka koski yli 970 henkilöä (joista 424 lapsia).²⁷⁵

YK:n erityiskomitean mukaan palestiinalaisten rakennusten purkamiset ovat lisääntyneet vuosina 2020 ja 2021 vuoteen 2019 verrattuna. Lisäksi komitea toteaa, että palestiinalaisten kotien, vesi-, sanitaatio- ja hygienialaitosten sekä terveydenhuoltolaitosten purkaminen kansanterveydellisen kriisin aikana on altistanut palestiinalaiset koronapandemiaan liittyville terveysriskeille.²⁷⁶ OCHA:n mukaan Israel purki vuonna 2020 Länsirannan ja Itä-Jerusalemien alueella yhteensä 854 rakennusta, minkä seurauksena kodeistaan joutui pakenemaan yhteensä 1 001 henkilöä. Rakennuksista 671 purettiin Länsirannan C-alueella, 175 Itä-Jerusalemista ja 8 A- ja B-alueilla. Rakennusten purkamisen seurauksena siirtymään joutuneista 577 pakeni C-alueelta, 391 Itä-Jerusalemista ja 33 A- ja B-alueilta. Vuonna 2021 rakennuksia purettiin yhteensä 902 ja kodeistaan joutui pakenemaan yhteensä 1 203 ihmistä. Rakennuksista 718 purettiin C-alueella, 176 Itä-Jerusalemista ja 8 A- ja B-alueilla. Sisäisesti siirtymään joutuneista 836 pakeni C-alueelta, 343 Itä-Jerusalemista ja 24 A- ja B-alueilta.²⁷⁷

²⁶⁸ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 12, 358.

²⁶⁹ UNGA 29.9.2021, s. 8.

²⁷⁰ Ks. esim. International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021; UNGA 29.9.2021, s. 8–9.

²⁷¹ UNGA 29.9.2021, s. 9.

²⁷² International Crisis Group/ USMEP 10.8.2021, s. 4.

²⁷³ UNGA 29.9.2021, s. 8.

²⁷⁴ Baconi 14.5.2021.

²⁷⁵ UNGA 29.7.2021, s. 5.

²⁷⁶ UNGA 29.9.2021, s. 8.

²⁷⁷ OCHA [päiväämätön]. *Data on demolition and displacement in the West Bank.*

3.4 Oleskeluoikeuden peruminen

3.4.1 Länsiranta

Israel kontrolloi Länsirannan väestökisteriä,²⁷⁸ johon rekisteröidyt palestiinalaiset ovat oikeutettuja oleskelun ja työskentelyn Länsirannalla oikeuttaviin henkilöllisyys- ja matkustusasiakirjoihin (henkilökortti ja passi).²⁷⁹

Human Rights Watchin 27.4.2021 julkaiseman raportin mukaan Israelin viranomaiset ovat kieltäytyneet rekisteröimästä tai evänneet oleskeluoikeuden sadoilta tuhansilta Länsirannan alueen palestiinalaisilta sen perusteella, että he joko a) oleskelivat vuoden 1967 miehityksen alkaessa Länsirannan ulkopuolella; tai b) oleskelivat vuosien 1967–1994 välillä tietyn aikaa ulkomailla. Human Rights Watch esittää, että Israelin viranomaiset olisivat evänneet oleskeluoikeuden ainakin 270 000 Länsirannan ja Gazan kaistan alueella eläneeltä palestiinalaiselta, jotka jäivät poissaolevina vuoden 1967 väestölaskennan ulkopuolelle. Tällaiset henkilöt olivat joko paenneet vuoden 1967 sodan aikana tai oleskelivat ulkomailla opiskelun, työn tai muiden syiden takia.²⁸⁰ Lisäksi Israelin viranomaisten esitetään peruneen vuosien 1967–1994 välillä n. 130 000–140 000 palestiinalaisen oleskeluoikeuden Länsirannan alueella sen takia, että nämä olivat oleskelleet yli 3 vuotta Länsirannan ulkopuolella.²⁸¹

Israel hallinnoi Länsirannan väestökisteriä yhdessä palestiinalaishallinnon kanssa,²⁸² minkä vuoksi Israelin viranomaiset eivät pysty omavaltaisesti poistamaan Länsirannan oleskeluoikeuden omaavaa henkilöä rekisteristä.²⁸³ Haaretzin 21.12.2020 julkaiseman uutisartikkelin mukaan Israelin viranomaisilla ei ole ollut laillisia keinoja Länsirannan (pl. Itä-Jerusalem) palestiinalaisten oleskeluoikeuden perumiseen marraskuun 1994 jälkeen, jolloin palestiinalaishallinnolle annettiin rooli väestökisterin hallinnoimisessa.²⁸⁴ Ihmisoikeusjärjestö HaMokedin johtaja Jessica Montellin mukaan Israel päättää viimekädessä Länsirannan väestökisteriin tehtävistä lisäyksistä, minkä vuoksi Israel voi esimerkiksi estää perheiden yhdistämisen. Montellin mukaan Israel ei voi kuitenkaan poistaa henkilöä rekisteristä ilman yhteistyötä palestiinalaishallinnon kanssa, eikä HaMokedin tietoon ole tullut vuoden 1994 jälkeen raportoituja tapauksia, joissa Länsirannan palestiinalaisten oleskeluoikeus olisi peruttu.²⁸⁵

HaMokedin mukaan Israelin viranomaiset ovat käytännössä jäädyttäneet vuodesta 2000 lähtien kaikki Länsirannan väestökisteriin tehdyt muutokset.²⁸⁶ Human Rights Watchin mukaan Israelin viranomaiset ylläpitivät miehityksellä palestiinalaisalueilla vuoteen 2000 asti perheenyhdistämiskäytäntöä, joka mahdollisti laillisen oleskeluoikeuden anomisen vuoden 1967 väestölaskennan ulkopuolelle jääneille palestiinalaisille. Käytäntö oli kuitenkin rajoittava, perustuen alhaiseen vuosittaiseen kiintiöön sekä mielivaltaisiin ja muuttuviin kriteereihin. Vuoden 2000 jälkeen Israel on käytännössä jäädyttänyt perheenyhdistämisprosessin, joskin viranomaiset suostuivat käsittelemään 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopulla noin

²⁷⁸ Haaretz/ Hass 21.6.2021; Human Rights Watch 27.4.2021, s. 187.

²⁷⁹ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 187.

²⁸⁰ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 83.

²⁸¹ Human Rights Watchin raportti sisältää kaksi toisistaan hieman poikkeavaa arviota tällä perusteella oleskeluoikeutensa menettäneiden palestiinalaisten määrästä. Ks. Human Rights Watch 27.4.2021, s. 83 n237, 188.

²⁸² Tarkemmin, ks. esim. Human Rights Watch 2012.

²⁸³ Haaretz/ Hass 21.12.2020; Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 24.1.2022 (HaMokedin johtaja Jessica Montellin sähköpostihaastattelu).

²⁸⁴ Haaretz/ Hass 21.12.2020.

²⁸⁵ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 24.1.2022 (HaMokedin johtaja Jessica Montellin sähköpostihaastattelu).

²⁸⁶ HaMoked 31.8.2021 [s. 1] [numeroimaton].

35 000 perheenyhdistämishakemusta palestiinalaishallinnolle osoitettuna "diplomaattisena eleenä". Human Rights Watchin mukaan perheenyhdistämisen prosessin kaksi vuosikymmentä jatkunut jäädytys on merkinnyt sitä, että Israel on lopettanut useimpiin väestöryhmiin kuuluvien palestiinalaisten rekisteröimisen väestötietojärjestelmään, rekisteröityneille palestiinalaisille syntyvien lasten muodostaessa tämän osalta ainoan poikkeuksen.²⁸⁷

Amnesty Internationalin mukaan Länsirannan väestörekisterin ja perheenyhdistämisen jäädyttämisellä on ollut vakavia seurauksia miehittyjen palestiinalaisten asukkaiden mahdollisuuksille elää tavanomaista elämää, mikä on liittynyt erityisesti Länsirannalla ylläpidettyihin tiukoihin liikkumisrajoituksiin (ks. edellä). Länsirannalla elävät rekisteröimättömät palestiinalaiset ovat välittömässä karkotusvaarassa, näillä ei ole pääsyä terveyspalveluihin, koulutukseen tai sosiaaliturvaan, eivätkä nämä eivät kykene avaamaan pankkitiliä tai työskentelemään laillisesti. Lisäksi Amnesty International kuvaa rekisteröimättömien palestiinalaisten olevan käytännössä "kotiensa vankeja", sillä he eivät uskalla poistua kotoaan Israelin tarkastuspisteillä tapahtuvan henkilöllisyysasiakirjojen tarkastamisen pelossa.²⁸⁸

Lokakuussa 2021 Israel ilmoitti hyväksyneensä noin 4 000 palestiinalaisen rekisteröitymisen Länsirannan väestörekisteriin. Väestörekisteriin lisätyt palestiinalaiset olivat oleskelleet Länsirannan alueella vuosia ilman virallista oleskeluoikeutta. Päätöksen uutisoitiin koskevan arviolta 2 800 Gazan kaistan entistä asukasta, jotka olivat paenneet Länsirannan alueelle palestiinalaisjärjestö Hamasin otettua Gazan hallintaansa vuonna 2007. Muiden rekisteröityjen joukossa oli mm. Länsirannan asukkaiksi rekisteröityjen palestiinalaisten paperittomia puolisoita ja lapsia.²⁸⁹

3.4.2 Itä-Jerusalem

Saatavilla olevien tietojen perusteella Israelin lainsäädäntö mahdollistaa Itä-Jerusalemiin palestiinalaisten oleskeluoikeuden perumisen laajasti eri syiden perusteella.²⁹⁰ Ihmisoikeusjärjestö Al-Haqin 17.3.2018 antaman julkilausuman mukaan Israel on käyttänyt oleskeluoikeuden perumista keinona palestiinalaisten pakkosiirtojen toteuttamiseen.²⁹¹ Tanskan maahanmuuttoviraston (DIS) toukokuussa 2019 julkaisemassa tiedonhankintamatkaraportissa lähteenä käytetty, nimettömänä esiintyvä humanitaarinen järjestö toteaa, että Israelin viranomaisten on mahdollista perua Itä-Jerusalemiin palestiinalaistaustaisen asukkaan oleskelulupa "minkä tahansa syyn" ("for any reason") perusteella.²⁹² B'Tselemin mukaan Israelin viranomaiset ovat peruneet vuosien 1967–2021 välisenä aikana 14 643 palestiinalaistaustaisen henkilön oleskeluoikeuden Itä-Jerusalemiin alueella. Vuonna 2020 oleskelulupia peruttiin 40, ja vuoden 2021 aikana niitä oli peruttu 7.4.2021 mennessä 18.²⁹³

Human Rights Watchin mukaan Itä-Jerusalemiin palestiinalaiset ovat menettäneet oleskeluoikeutensa kaupungissa useimmiten sen perusteella, että nämä eivät ole onnistuneet osoittamaan elämänsä keskittyvän ko. kaupunkiin (ns. center of life -politiikka).²⁹⁴ Al-Haqin maaliskuun 2018 julkilausumassa esitetyn arvion mukaan yli 11 300 palestiinalaista olisi menettänyt oleskeluoikeutensa Itä-Jerusalemossa edellä mainitun seikan perusteella.²⁹⁵ Tanskan maahanmuuttoviraston raportin mukaan Israelin viranomaiset edellyttävät Itä-

²⁸⁷ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 189–190.

²⁸⁸ Amnesty International 2022, s. 19.

²⁸⁹ Haaretz/ Shezaf 19.10.2021; Reuters 20.10.2021.

²⁹⁰ Ks. DIS 5/2019, s. 31; Al-Haq 17.3.2018.

²⁹¹ Al-Haq 17.3.2018.

²⁹² DIS 5/2019 (humanitarian organisation), s. 31

²⁹³ B'Tselemin [tilastot](#) (käyty 31.1.2022).

²⁹⁴ Human Rights Watch 27.4.2021, s. 16.

²⁹⁵ Al-Haq 17.3.2018.

Jerusalemien palestiinalaisilta jatkuvia toimia oleskeluoikeutensa ylläpitämiseksi. Tällaisiksi toimiksi mainitaan esimerkiksi kunnallisveron maksu, peruspalveluihin liittyvien laskujen maksu ja lasten laittaminen Itä-Jerusalemossa toimivaan kouluun. Raportin mukaan Itä-Jerusalemien palestiinalaisten katsotaan tavallisesti olevan vaarassa menettää oleskeluoikeutensa, mikäli nämä ovat oleskelleet ulkomailla yli 7 vuoden ajan, joskin eräs raporttia varten haastatelluista tahoista puhuu yli 3 vuotta ja toinen 1–3 vuotta jatkuneesta oleskelusta ulkomailla.²⁹⁶

Al-Haqin 17.3.2018 antama julkilausuma liittyy Israelin parlamentin 7.3.2018 hyväksymään lakimuutokseen, joka antaa Israelin sisäministeriölle mahdollisuuden Jerusalemien palestiinalaisasukkaiden oleskeluoikeuden perumiseen tapauksissa, joissa näiden katsotaan syyllistyneen Israelia kohtaan tunnetun "uskollisuuden pettämiseen" (*breach of allegiance*). Al-Haqin mukaan "uskollisuuden pettäminen" on kriteerinä laitton ja epämääräinen²⁹⁷, mikä mahdollistaa sen soveltamisen laajasti kaikkiin Jerusalemien palestiinalaistautaisiin asukkaisiin.²⁹⁸ Palestiinalaisvankien ihmisoikeuksien edistämiseen pyrkivä Addameer-kansalaisjärjestö raportoi 18.10.2021, että Israelin sisäministeriö oli perunut järjestön palveluksessa työskentelevän palestiinalais-ranskalaisen asianajaja/ihmisoikeuspuolustaja Salah Hammourin pysyvän oleskeluoikeuden Itä-Jerusalemossa juuri "uskollisuuden pettämisen" perusteella. Addameerin mukaan sisäministeriö perusteli päätöstään Hammourin "terroristisella toiminnalla" ja/tai kytköksillä "terroristisiin entiteetteihin", päätöksen perustuessa salattuun todistusaineistoon.²⁹⁹

Al-Haqin 17.3.2018 antamassa julkilausumassa Itä-Jerusalemien palestiinalaisten oleskeluoikeuden perumiseen liittyvät käytännöt jaotellaan kronologisesti kolmeen eri ajanjaksoon.

1. Vuosina 1967–1995 oleskeluoikeuden menettäminen edellytti sitä, että henkilö oli joko "asettunut Israelin ulkopuolelle" ("*settling outside Israel*") 7 vuoden pituiseksi ajaksi tai saanut toisen valtion kansalaisuuden.
2. Vuoden 1995 jälkeen henkilö on saattanut menettää oleskeluoikeutensa Itä-Jerusalemossa myös sen perusteella, että tämä on siirtänyt "elämänsä keskuksen" (ks. edellä) Itä-Jerusalemien ulkopuolelle, eli joko Israelin ulkopuolelle tai muille miehitykselle palestiinalaisalueille. Tällaisissa tapauksissa myös alle 7 vuoden pituinen oleskelu Itä-Jerusalemien ulkopuolella riittää perusteeksi oleskeluoikeuden perumiselle.
3. Vuoden 2006 jälkeen Israelin sisäministeriö on käyttänyt oleskeluoikeuden perumista myös rangaistustarkoituksessa esim. tapauksissa, joissa henkilö on syyllistynyt Israelia kohtaan tunnetun "uskollisuuden pettämiseen" (ks. edellä).³⁰⁰

3.5 Palestiinalaispakolaiset

YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestön (UNRWA) 31.12.2020 päivitettyjen tilastojen mukaan Länsirannalla oleskelee yhteensä 871 537 rekisteröityä palestiinalaispakolaista. Pakolaisista noin neljännes³⁰¹ elää pakolaisleireillä, joita toimii länsirannalla yhteensä 19.

²⁹⁶ DIS 5/2019, s. 31.

²⁹⁷ Al-Haqin mukaan Israelin lainsäädännön "uskollisuuden pettämiseksi" antama määritelmä kattaa syyllistymisen, osallistumisen tai kannustamisen terroristiseen tekoon, terroristijärjestön jäsenyyden ja syyllistymisen Israelin vuoden 1977 rikoslaisissa määriteltyihin, valtionpetokseksi luokiteltuihin tekoihin.

²⁹⁸ Al-Haq 17.3.2018.

²⁹⁹ Addameer 18.10.2021.

³⁰⁰ Al-Haq 17.3.2018.

³⁰¹ Arvio esitetään UNRWA:n kotisivujen Länsirantaa käsittelevässä [osiossa](#) (käyty 24.1.2022).

Varsinaisten palestiinalaispakolaisten lisäksi UNRWA oli rekisteröinyt vuoden 2020 lopulle tultaessa Länsirannalla yhteensä 211 116 muuta henkilöä.³⁰²

UNRWA ylläpitää palestiinalaispakolaisten rekisteriä, johon rekisteröidyvät henkilöt ovat oikeutettuja järjestön tarjoamiin palveluihin (tietyn rajoituksen).³⁰³ UNRWA:n 1.1.2009 julkaiseman³⁰⁴, palestiinalaispakolaisia koskevan kelpoisuus- ja rekisteröinti-ohjeistuksen mukaan henkilö voidaan poistaa palestiinalaispakolaisten rekisteristä joko henkilön kuoleman perusteella tai tilanteessa, jossa henkilön tai perheen nimi on kirjattu rekisteriin joko virheellisesti kahteen kertaan tai valheellisin perustein.³⁰⁵ Tanskan maahanmuuttoviraston (DIS) kesäkuussa 2020 julkaisemassa raportissa mainitaan myös kaksi muuta tapausta, joissa rekisteristä poistaminen on mahdollista. Ensimmäisessä tapauksessa palestiinalaispakolaisen kanssa naimisissa oleva, ei-pakolaistaustainen vaimo eroaa puolisostaan, minkä seurauksena nainen menettää oikeutensa rekisteröityä ja pääsyn UNRWA:n tarjoamiin palveluihin. Toisessa tapauksessa palestiinalaispakolaisen islamilaisen kafala-käytännön mukaisesti huollettavakseen ottama lapsi³⁰⁶ menettää oikeutensa rekisteröityä ja pääsyn UNRWA:n palveluihin 18 vuotta täytettyään.³⁰⁷

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaiseman raportin mukaan Länsirannalla elävät palestiinalaispakolaiset ovat muuta Länsirannan palestiinalaisväestöä haavoittuvaisemmassa asemassa ja heihin kohdistuu muuta väestöä enemmän väkivaltaa. Erityiskomitea toteaa olevansa erityisen huolissaan kotien tuhoamisen vaikutuksesta Länsirannan palestiinalaisiin ja erityisesti palestiinalaispakolaisiin. Israelin turvallisuusjoukkojen raportoidaan syyllistyneen pakolaisleireillä eläviin palestiinalaispakolaisiin kohdistuvaan liialliseen voimankäyttöön esimerkiksi lisäämällä kyynelkaasun systemaattista käyttöä leirien alueella ja niiden lähiympäristössä, lisäämällä kovien panosten käyttöä siviileihin kohdistuvien toimien yhteydessä ja toteuttamalla leirien asukkaisiin kohdistuvia joukkopidätyskampanjoja. Erityiskomitean saamiin tietojen mukaan suhteellisesti suurin osuus Israelin turvallisuusjoukkojen toteuttamista kiinniotista ja ratsioista ja palestiinalaisten haavoittumisista ja loukkaantumisista (turvallisuusjoukkojen toimien seurauksena) raportoitiin Länsirannan palestiinalaisleirien alueella.³⁰⁸

3.6 Sanan ja lehdistönvapaus

Freedom Housen vuoden 2020 tilannetta käsittelevän raportin mukaan Länsirannan lehdistö ei ole yleisesti ottaen vapaa, toimittajia valvotaan ja heihin kohdistuu tukahdutus toimia sekä Israelin viranomaisten että palestiinalaishallinnon toimesta ja sosiaalisen median yritykset ovat myös toisinaan sulkeneet palestiinalaistoimittajien käyttäjätilejä. Palestiinalaishallinnon lainsäädännön todetaan mahdollistavan toimittajien sakko- ja vankeustuomiot ja sanomalehtien sulkemisen tapauksissa, joissa näiden julkaisemien tietojen katsotaan voivan vahingoittaa kansallista yhtenäisyyttä, olevan kansallisten velvoitteiden vastaisia tai yllyttävän

³⁰² UNRWA 2020, s. 1.

³⁰³ UNRWA:n rekisteriä ja järjestön palestiinalaisille tarjoamia palveluita käsitellään tarkemmin esimerkiksi Tanskan maahanmuuttoviraston kesäkuussa 2020 julkaisemassa raportissa. Ks. DIS 6/2020.

³⁰⁴ Itsessään päiväämättömän ohjeistuksen julkaisuajankohta mainitaan UNRWA:n [verkkosivuilla](#) (käyty 7.12.2021).

³⁰⁵ UNRWA 1.1.2009, s. 16–17.

³⁰⁶ UNRWA:n mukaan sen rekisteriin lisätyt ns. kafala-lapset ovat ottolapsia, joiden huoltaja on rekisteröity palestiinalaispakolainen tai muu rekisteröity henkilö. UNRWA:n mukaan kafala-lapset ovat oikeutettuja rekisteröitymään ja vastaanottamaan UNRWA:n palveluja asuessaan kafala-huoltajansa kotitaloudessa UNRWA 1.1.2009, s. 6.

³⁰⁷ DIS (UNRWA) 6/2020, s. 41.

³⁰⁸ UNGA 29.9.2021, s. 18.

väkivaltaan.³⁰⁹ Human Rights Watchin vuoden 2021 tapahtumia käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan Israelin viranomaiset valvovat tarkasti palestiinalaisten verkkokeskusteluja ja käyttävät myös ennakoivia algoritmeja sen määrittämiseen, keneen viranomaisten mielenkiinnon tulisi keskittyä. Viranomaisten todetaan myös ottaneen palestiinalaisia kiinni sosiaalisen median julkaisujen ja muun itsensä ilmaisemiseen liittyvän toiminnan perusteella.³¹⁰ Freedom Housen mukaan ihmisoikeusjärjestöt ovat syyttäneet palestiinalaishallintoa sosiaalisen median julkaisujen valvonnasta ja kiinniotoista, joiden yhteydessä henkilöitä on kuulusteltu ankarasti näiden julkaisemien kommenttien perustella.³¹¹

Euro-Mediterranean Human Rights Monitorin (Euro-Med Monitor) 29.11.2021 julkaiseman raportin mukaan järjestö vastaanotti vuonna 2021 yhteensä 16 valitusta, joissa Länsirannalla, Itä-Jerusalemmissa ja Gazan kaistalla toimivat palestiinalaistautaiset toimittajat kertovat Israelin viranomaisten estäneen heitä matkustamasta tai rajoittaneen heidän liikkumisvapauttaan. Keräämiensä tietojen perusteella järjestö arvioi Israelin viranomaisten kohdistaneen matkustuskieltoon perustuvia rangaistuksia kymmeniin palestiinalaistautaisiin toimittajiin. Euro-Med Monitorin mukaan Israelin viranomaiset ovat estäneet toimittajia matkustamasta miehitettyjen palestiinalaisalueiden ulkopuolelle, asettaneet näiden paluulle rajoituksia tai estäneet kokonaan pääsyn takaisin palestiinalaisalueille. Euro-Med Monitorin dokumentoimissa tapauksissa Israelin tiedustelupalvelun ja sisäisestä turvallisuudesta vastaavan turvallisuuspalvelu Shin Betin raportoidaan käyttäneen matkustamista ja liikkumisvapautta toimittajien kiristämiseen. Toimittajilta on esimerkiksi vaadittu palestiinalaisten turvallisuuteen liittyviä arkaluontoisia tietoja tai journalistisen työnsä lopettamista vastineeksi matkustuskiellon kumoamisesta.³¹²

Freedom Housen mukaan Israelin ja palestiinalaishallinnon viranomaisten lehdistönvapauteen kohdistamat loukkaukset liittyvät toimittajiin kohdistuviin haasteisiin, kuulusteluihin ja pidätyksiin, kaluston takavarikoimiseen ja uutisoinnille asetettuihin rajoituksiin. Freedom House viittaa Palestinian Center for Development and Media Freedoms -järjestön (MADA) tietoihin³¹³, joiden mukaan Israelin viranomaiset olivat vuonna 2020 vastuussa yhteensä 210 Länsirannalla ja Itä-Jerusalemmissa lehdistönvapauteen kohdistuneesta loukkauksesta, kuten toimittajien pahoinpitelyistä, kiinniotoista, pidätyksistä ja kuulusteluista sekä tiettyjen tapahtumien uutisoinnille asetetuista rajoituksista.³¹⁴ YK:n miehitettyjen palestiinalaisalueiden erityisraportoija Michael Lykin 22.10.2021 julkaistun raportin mukaan miehitetyillä palestiinalaisalueilla tapahtuneista ihmisoikeusloukkauksista raportoiviin palestiinalaistautaisiin toimittajiin kohdistuu häirintää ja väkivaltaa, jolla pyritään toimittajien pelottelemiseen ja palestiinalaisten rauhanomaisiin mielenosoituksiin liittyvän uutisoinnin estämiseen. Raportti mainitsee esimerkkitapauksen, jossa Israelin turvallisuusjoukot pidättivät 27.8.2021 seitsemän palestiinalaistoimittajaa, jotka olivat raportoimassa Hebronin eteläpuolisilla kukkuloilla rauhanomaisesta mielenosoituksesta, jossa vastustettiin laittomien siirtokuntien perustamista ja siirtokuntalaisten väkivaltaa. Raportin mukaan toimittajat pidätettiin pian mielenosoituksen päättymisen jälkeen ja heidän kalustonsa takavarikoitiin. Pidätetyt toimittajat jätettiin istumaan käsirauodoissa tunniksi auringonpaasteeseen, minkä jälkeen heidät vietiin Qiryat Arba'n poliisiasemalle, jossa heitä kuulusteltiin. Kaksi toimittajista kertoi tulleen poliisin pahoinpitelämäksi pidätyksen aikana.³¹⁵

³⁰⁹ Freedom House 2021 [osio D1].

³¹⁰ Human Rights Watch 2022, s. 357.

³¹¹ Freedom House 2021 [osio D4].

³¹² Euro-Mediterranean Human Rights Monitor 29.11.2021, s. 3–4.

³¹³ Freedom House nostaa myös esille MADA:n tiedot, joiden mukaan koronaepidemiaan (COVID-19) liittyvät rajoitukset johtivat lehdistönvapauteen kohdistuvien loukkausten vähenemiseen miehitetyillä palestiinalaisalueilla maalisi- ja huhtikuun 2020 aikana.

³¹⁴ Freedom House 2021 [osio D1].

³¹⁵ UNGA 22.10.2021, s. 4.

3.7 Naisten ja lasten asema

Freedom Housen vuotta 2020 käsittelevän raportin mukaan palestiinalaistaustaiset naiset ovat aliedustettuina useimmissa ammateissa ja heihin kohdistuu työpaikoilla syrjintää. Naisten palkkaaminen vaaralliseksi määriteltyihin ammatteihin on kielletty lailla. Naisilla ja miehillä on kuitenkin tasaveroinen pääsy yliopistoihin.³¹⁶ Human Rights Watchin vuotta 2021 käsittelevän raportin mukaan palestiinalaishallinnon laki henkilöoikeudellisesta asemasta syrji naisia avioliittoon, avioeroon, lasten huoltajuuteen ja perinnönjakoon liittyvissä asioissa.³¹⁷ Myös yhteiskunnallisten normien raportoidaan asettavan naiset epäsuotuisaan asemaan mm. avioliiton solmimisessa ja avioerotapauksissa. Raiskausten ja kotiväkivallan todetaan olevan aliraportoitua ja tällaisiin rikoksiin syyllistyneiden henkilöiden todetaan jäävän usein ilman rangaistusta, sillä viranomaiset ovat haluttomia puuttumaan tapauksiin.³¹⁸ Sukupuoleen perustuvaa häirintää ja väkivaltaa kuvataan Länsirannan osalta merkittäviksi ongelmiksi.³¹⁹

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaiseman raportin mukaan koronapandemialla (COVID-19) on ollut merkittävä vaikutus miehitettyjen palestiinalaisalueiden naisten ja tyttöjen elämään. Pandemiaan liittyvien rajoitusten todetaan kasvattaneen kotiväkivallan, seksuaalisen hyväksikäytön, pakkoavioliittojen ja kotitöiden naisille aiheuttamaa taakkaa. Sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien auttavat puhelimet raportoivat vastaanottamiensa puheluiden määrän kasvaneen 70%, ja asiantuntijat ovat selittäneet kasvua pandemiaan liittyvillä taloudellisilla paineilla ja liikkumisrajoituksilla.³²⁰ Human Rights Watchin vuoden 2021 tapahtumia käsittelevän raportin mukaan naisten oikeuksia edistävät järjestöt ovat dokumentoineet kotiväkivallan lisääntymisestä koronapandemian puhkeamisen jälkeen, ja vuonna 2021 yhteensä 5 naisen kerrotaan saaneen surmansa kotiväkivallan seurauksena. Human Rights Watchin mukaan palestiinalaishallinnolla ei ole kattavalla tavalla kotiväkivaltaa käsittelevää lakia, ja naisten oikeuksia ajavat järjestöt ovat esittäneet huolensa siitä, että harkinnassa oleva lakiluonnos ei mahdollista riittävällä tavalla väkivallan ennaltaehkäisemistä ja väkivallasta selviytyneiden suojelemista.³²¹

YK:n erityiskomitean 29.9.2021 julkaiseman raportin mukaan koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi lasten suojelemiseen liittyviin seikkoihin. YK-järjestöjen raporttien perusteella erityiskomitea toteaa pandemian vaikuttaneen lasten hyvinvointiin rajaten näiden pääsyä koulutukseen, terveydenhuoltoon, ravitsemukseen, veteen ja sanitaatioon sekä lastensuojeluun liittyvien palveluiden kaltaisiin peruspalveluihin. Toukokuussa 2021 lisääntyneiden väkivaltaisuuksien todetaan johtaneen lasten turvallisuuteen liittyvien uhkien (kuten verbaalisen, fyysisen, seksuaalisen ja psykologisen väkivallan) lisääntymiseen. Samalla etäopetukseen siirtymisen raportoidaan parantaneen lasten hyvinvointia Länsirannalla vuosina 2019 ja 2020. Tämän arvioidaan olevan seurausta siitä, että lasten ei ole tarvinnut matkata kouluun ja altistua Israelin turvallisuusjoukkojen ja siirtokuntalaisten väkivallalle tarkastuspisteillä tai koulujen läheisyydessä.³²²

³¹⁶ Freedom House 2021 [osio F4].

³¹⁷ Human Rights Watch 2022, s. 360.

³¹⁸ Freedom House 2021 [osio G3].

³¹⁹ Freedom House 2021 [osio F4].

³²⁰ UNGA 29.9.2021, s. 13 – 14.

³²¹ Human Rights Watch 2022, s. 360.

³²² Arvion todetaan pätevän erityisesti Itä-Jerusalemossa, Hebronissa ja Länsirannan C-alueella toimiviin kouluihin, joiden yhteydessä kouluihin ja niiden henkilökuntaan kohdistuvia hyökkäyksiä ja lasten koulumatkalla kohtaamaa häirintää on raportoitu suhteessa eniten. UNGA 29.9.2021, s. 14–15.

3.8 Koronavirustilanne (COVID-19)

Miehitetyillä palestiinalaisalueilla (Länsiranta, Itä-Jerusalem ja Gaza) oli raportoitu 27.1.2022 mennessä 500 444 vahvistettua koronavirustartuntaa (SARS-CoV-2) ja 5 074 virukseen liittyvää kuolemaa. Palestiinalaisalueilla oli annettu 15.1.2022 yhteensä 3 425 379 koronarokoteannosta.³²³ Maailman terveysjärjestön (WHO) viimeisimmän, tarkastelujaksoa 19.11.–23.12.2021 käsittelevän raportin mukaan tartuntamäärät lisääntyivät miehitetyillä palestiinalaisalueilla kyseisenä ajanjaksona. Gazan kaistan osuus uusista tartunnoista oli 42,1% ja Länsirannan (ml. Itä-Jerusalem) 57,9%. Palestiinalaishallinnon terveysministeriö ilmoitti 21.12.2021 rekisteröineensä Länsirannalla 6 koronaviruksen Omikron-variantin aiheuttamaa tartuntaa. Terveysministeriön mukaan Länsirannalla oli saatavilla Omikron-variantin tunnistavia koronatestejä.³²⁴

Lähteet

Abu Amer, Adnan

23.10.2021. *Fears of a Hamas takeover of the West Bank are exaggerated*. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/opinions/2021/10/23/fears-of-hamas-takeover-of-the-west-bank-are-exaggerated> (käyty 31.1.2022).

11.5.2021. *Postponed Palestinian Elections: Causes and Repercussions*. Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/sada/84509> (käyty 31.1.2022).

Addameer 18.10.2021. *Israeli Minister of Interior to Officially Revoke Permanent Residency of Lawyer Salah Hammouri*. <https://www.addameer.org/news/4531> (käyty 31.1.2022).

Amnesty International

2022. *Israel's apartheid against Palestinians: Cruel system of domination and crime against humanity*. <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2022/02/MDE1551412022ENGLISH.pdf> (käyty 14.2.2022).

24.1.2021. *Israeli police targeted Palestinians with discriminatory arrests, torture and unlawful force*. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/06/israeli-police-targeted-palestinians-with-discriminatory-arrests-torture-and-unlawful-force-2/> (käyty 24.1.2022).

The Arab Weekly 28.9.2021. *Growing presence of Hamas in West Bank challenges Abbas, worries Israel*. <https://the arabweekly.com/growing-presence-hamas-west-bank-challenges-abbas-worries-israel> (käyty 31.1.2022).

Baconi, Tareq 14.5.2021. *Sheikh Jarrah and After*. London Review of Books/ LRB Blog. <https://www.lrb.co.uk/blog/2021/may/sheikh-jarrah-and-after> (käyty 31.1.2022).

BBC/ Knell, Yolande 7.9.2021. *Nizar Banat: The death shaking the Palestinian leadership*. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-58400442> (käyty 31.1.2022).

Breaking the Silence [7/2021]. *On Duty. Settler Violence in the West Bank. Soldiers' Testimonies 2012–2020*. <https://www.breakingthesilence.org.il/inside/wp-content/uploads/2021/07/OnDuty-Testimonies-En.pdf> (käyty 17.12.2021).

B'tselem (The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories)

³²³ Tiedot Maailman terveysjärjestön (WHO) [portaalista](#) (käyty 28.1.2022).

³²⁴ WHO 23.12.2021.

11/2021. *State Business. Israel's misappropriation of land in the West Bank through settler violence.*

https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/202111_state_business_eng.pdf (käyty 28.1.2022).

26.7.2021. *Lethal suppression: Soldiers kill three protesters in three demonstrations across West Bank.*

https://www.btselem.org/firearms/20210726_lethal_suppression_soldiers_kill_three_protesters_in_three_demonstrations_across_west_bank_may_2021 (käyty 28.1.2022).

3/2021. *This Is Ours – And This, Too. Israel's Settlement Policy in the West Bank.*

https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/202103_this_is_ours_and_this_too_eng.pdf (käyty 28.1.2022).

2021. *A regime of Jewish supremacy from the Jordan River to the Mediterranean Sea: This is apartheid.*

https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/202101_this_is_apartheid_eng.pdf (käyty 28.1.2022).

11.11.2017. *Restrictions on Movement.*

https://www.btselem.org/freedom_of_movement (käyty 28.1.2022).

12/2016. *Expel and Exploit December 2016 The Israeli Practice of Taking over Rural Palestinian Land.*

https://www.btselem.org/download/201612_expel_and_exploit_eng.pdf (käyty 28.1.2022).

DIS (Danish Immigration Service) 6/2020. *Palestinian Refugees. Access to registration and UNRWA services, documents, and entry to Jordan.* <https://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Landerapporter/Palestine-Refugees-june-2020.pdf?la=en-GB&hash=3FB08541BDBD4F75EAC72F37F3750FB057EE930B> (käyty 31.1.2022).

DW (Deutsche Welle) 26.9.2021. *Israeli forces kill 5 Palestinians in West Bank raids against Hamas.* <https://www.dw.com/en/israeli-forces-kill-5-palestinians-in-west-bank-raids-against-hamas/a-59313717> (käyty 31.1.2022).

Euro-Mediterranean Human Rights Monitor 11/2021. *Punishing Journalists. Israel's restrictions on freedom of movement and travel against Palestinian journalists.*

<https://euromedmonitor.org/uploads/reports/JournalistsEN.pdf> (käyty 25.1.2021).

Farraj, Lamees & Dana, Tariq 14.3.2021. *The Politicization of Public Sector Employment and Salaries in the West Bank and Gaza.* Al-Shabaka. <https://al-shabaka.org/briefs/the-politicization-of-public-sector-employment-and-salaries-in-palestine/> (käyty 28.1.2021).

Foreign Policy/ Cook, Steven A. 6.5.2021. *Israel's Apartheid Doesn't Make a Difference.*

<https://foreignpolicy.com/2021/05/06/israels-apartheid-doesnt-make-a-difference/> (käyty 18.2.2022).

France 24/ News Wires 26.9.2021. *Israeli troops kill five Palestinian gunmen in West Bank clash with Hamas.* <https://www.france24.com/en/middle-east/20210926-israeli-troops-kill-five-palestinian-gunmen-in-west-bank-clash-with-hamas> (käyty 31.1.2022).

Freedom House 2021. *Freedom in the World 2021: West Bank.*

<https://freedomhouse.org/country/west-bank/freedom-world/2021> (käyty 25.1.2022).

FT (Financial Times)/ Srivastava, Mehul 1.2.2022. *Israel reacts to 'apartheid' label from Amnesty International.* <https://www.ft.com/content/870ab8ec-fd92-41b2-b9fa-41cd530b9cda> (käyty 18.2.2022).

Global Protection Cluster 8/2021. *Occupied Palestinian Territory. Protection Analysis Update*. https://www.globalprotectioncluster.org/wp-content/uploads/oPt_Protection-Analysis-Update-08-21.doc.pdf (käyty 26.1.2022).

Griffiths, Mark & Repo, Jemima 2020. *Women's Lives Beyond the Checkpoint in Palestine*. Antipode Vol. 52 No. 4, s. 1104–1121. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/anti.12627> (käyty 31.1.2022).

The Guardian/ Graham-Harrison, Emma, Sherwood, Harriet & Sufian Taha 16.5.2021. *A raid, a march, a court case: how Israel spiralled into a deadly conflict*. <https://www.theguardian.com/world/2021/may/16/a-raid-a-march-a-court-case-how-israel-spiralled-into-a-deadly-conflict> (käyty 28.1.2022).

The Guardian/ Macintyre, Donald 28.11.2021. *How settler violence is fuelling West Bank tension*. <https://www.theguardian.com/world/2021/nov/28/israel-palestine-west-bank-settler-violence-tension> (käyty 28.1.2022).

The Guardian/ McKernan, Bethan & Taha, Sufian 28.6.2021. *Palestinians protest for fifth day in West Bank after death of activist*. <https://www.theguardian.com/world/2021/jun/28/palestinians-protest-for-fifth-day-in-west-bank-after-death-of-activist> (käyty 21.1.2022).

Haaretz/ Efrati, Ido, Hasson, Nir & Josh Breiner 21.11.2021. *One Dead, Four Injured After Gunman Opens Fire in Jerusalem's Old City*. <https://www.haaretz.com/israel-news/jerusalem-old-city-attack-one-israeli-dead-four-injured-palestinian-gunman-opens-fire-1.10403099> (käyty 20.1.2022).

Haaretz/ Hass, Amira

21.12.2020. *When Revocation of Palestinians' Residency Really Means Expulsion*. <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-when-revocation-of-palestinians-residency-really-means-expulsion-1.9388171> (käyty 31.1.2022).

21.6.2021. *Israel's Demographic Warfare Rages on Both Sides of Green Line. With One Difference*. <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-ban-on-palestinian-family-reunification-demographic-war-on-both-sides-of-67-border-1.9926543> (käyty 31.1.2022).

Haaretz/ Khoury, Jack 12.9.2021. *Why Bennett Could Usher in a One-state Solution*. <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-bennett-dodging-conflict-will-lead-israel-and-palestine-to-a-one-state-solution-1.10201154> (käyty 31.1.2022).

Haaretz/ Shezaf, Hagar 19.10.2021. *Israel Legalizes 4,000 Palestinians' Residency in West Bank*. <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israel-agrees-to-legalize-4-000-palestinians-residency-in-west-bank-1.10307412> (käyty 31.1.2022).

Haaretz/ Shezaf, Hagar, Kubovich, Yaniv & Khoury, Jack 23.12.2021. *Palestinians Attacked After Pro-settler March in West Bank*. <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-thousands-march-near-west-bank-outpost-against-plans-to-demolish-yeshiva-1.10489989> (käyty 31.1.2022).

HaMoked 31.8.2021. *Israeli Control of the Palestinian Population Registry and its implications for Palestinians' basic right*. https://hamoked.org/files/2021/1665170_eng.pdf (käyty 31.1.2022).

Handmaker, Jeff 18.2.2022. *Opinion – The Silencing of Amnesty International's Report on Israeli Apartheid*. <https://www.e-ir.info/2022/02/18/opinion-the-silencing-of-amnesty-internationals-report-on-israeli-apartheid/> (käyty 18.2.2022).

Al-Haq

17.8.2021. *Al-Haq Condemns the Killing of Four Palestinian youth during an Israeli Occupying Forces (IOF) special undercover force raid in Jenin.*
<https://www.alhaq.org/advocacy/18728.html> (käyty 20.1.2022).

17.3.2018. *Punitive Residency Revocation: the Most Recent Tool of Forcible Transfer.*
<https://www.alhaq.org/advocacy/6257.html> (käyty 31.1.2022).

Hatuqa, Dalia 24.9.2021. *A High-Profile Trial Spells Tribulation for the Palestinian Authority.* Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2021/09/24/nizar-banat-killing-trial-palestinian-authority-mahmoud-abbas-israel-occupation/> (käyty 31.1.2022).

Human Rights Watch

2022. *World Report 2022. Events of 2021.*
https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2022/01/World%20Report%202022%20web%20pdf_0.pdf (käyty 31.1.2022).

22.10.2021. *Israel/Palestine: Designation of Palestinian Rights Groups as Terrorists.*
<https://www.hrw.org/news/2021/10/22/israel/palestine-designation-palestinian-rights-groups-terrorists> (käyty 18.2.2022).

27.4.2021. *A Threshold Crossed. Israeli Authorities and the Crimes of Apartheid and Persecution.*
https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2021/04/israel_palestine0421_web_0.pdf (käyty 31.1.2022).

2012. *"Forget About Him, He's Not Here". Israel's Control of Palestinian Residency in the West Bank and Gaza.*
<https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/iopt0212webwcover.pdf> (31.1.2022).

International Crisis Group 14.5.2021. *The Israel-Palestine Crisis: Causes, Consequences, Portents.* <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/israelpalestine/israel-palestine-crisis-causes-consequences-portents> (käyty 19.1.2022).

International Crisis Group/ USMEP (U.S./Middle East Project) 10.8.2021. *Beyond Business as Usual in Israel-Palestine.* Middle East Report N°225.
https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/225-israel-palestine_0.pdf (käyty 31.1.2022).

Israeli Ministry of Defense/ COGAT (Coordination of Government Activities in the Territories) 17.12.2020. *Unclassified status of authorizations for entry of Palestinians into Israel, for their passage from Judea and Samaria into the Gaza Strip, and for their departure abroad.*
Saatavilla osoitteessa:
<https://www.gisha.org/UserFiles/File/LegalDocuments/procedures/general/50en.pdf> (käyty 31.1.2022).

Al Jazeera

10.12.2021. *Israeli troops kill Palestinian man during West Bank protest: PA.*
<https://www.aljazeera.com/news/2021/12/10/palestinian-killed-by-israeli-army-in-west-bank> (käyty 28.1.2022).

21.11.2021. *Palestinian, Israeli killed in Jerusalem shooting.*
<https://www.aljazeera.com/news/2021/11/21/jerusalem-shooting> (käyty 20.11.2022).

22.10.2021. *Outcry as Israel labels Palestinian rights groups 'terrorists'.*
<https://www.aljazeera.com/news/2021/10/22/israel-palestinian-human-rights-groups-terrorism> (käyty 18.2.2022).

9.7.2021. *Israeli forces open fire on Palestinians; hundreds wounded.*
<https://www.aljazeera.com/news/2021/7/9/israel-forces-open-fire-on-palestinians-hundreds-wounded> (käyty 28.1.2022).

28.6.2021. *'Bullets and batons': Palestinian Authority beats back dissent.*
<https://www.aljazeera.com/news/2021/6/28/bullets-and-batons-palestinian-authority-beats-back-dissent> (käyty 21.1.2022).

25.6.2021. *Palestinians attend funeral for PA critic Nizar Banat in Hebron.*
<https://www.aljazeera.com/news/2021/6/25/palestinians-hold-funeral-for-activist-nizar-banat-in-hebron> (käyty 31.1.2022).

The Jerusalem Post/ Ahronheim, Anna 16.8.2021. *Four Palestinians killed in firefight with Israeli security forces in Jenin.* <https://www.jpost.com/israel-news/israel-border-police-seek-terrorist-in-jenin-five-palestinians-dead-676821> (käyty 31.1.2022).

Khalidi, Rashid

13.5.2021. *Opinion: What we're seeing now is just the latest chapter in Israel's dispossession of the Palestinians.* The Washington Post.
<https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/05/13/what-were-seeing-now-is-just-latest-chapter-israels-dispossession-palestinians/> (käyty 19.1.2022).

2020. *The Hundred Years' War on Palestine. A History of Settler Colonialism and Resistance, 1917–2017.* Metropolitan Books, New York.

Korach, Michal & Choshen, Maya 2021. *Jerusalem: Facts and Trends 2021. The State of the City and Changing Trends.* Jerusalem Institute for Policy Research.
https://jerusalemstitute.org.il/wp-content/uploads/2021/05/Pub_564_facts_and_trends_2021_eng.pdf (käyty 24.1.2022).

Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu

24.1.2022. HaMokedin johtaja Jessica Montellin sähköpostihaastattelu.

28.5.2020. *Länsirannan tilannekatsaus toukokuussa 2020.*
https://migri.fi/documents/5202425/5914056/L%C3%A4nsirannan+tilannekatsaus+toukokuussa+2020_MIG-208289.pdf (käyty 31.1.2022).

Melhem, Ahmad 23.12.2021. *Violence in West Bank may lead to new confrontation with Gaza.* Al-Monitor. <https://www.al-monitor.com/originals/2021/12/violence-west-bank-may-lead-new-confrontation-gaza> (käyty 20.1.2022).

Middle East Eye 25.12.2021. *West Bank: Palestinians wounded by Israeli fire during protests.*
<https://www.middleeasteye.net/news/palestinians-west-bank-wounded-israeli-fire-during-protests> (käyty 31.1.2022).

Middle East Eye/ Rapoport, Meron 7.9.2021. *Israel-Palestine: 'No war, no peace' apartheid is Bennett's best case scenario.* <https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-no-war-no-peace-bennett-biden-status-quo> (käyty 31.1.2022).

The New York Times/ Halbfinger, David M. & Rasgon, Adam 20.1.2021 (17.11.2020). *Reassured by Biden Win, Palestinians Will Resume Cooperation With Israel.*
<https://www.nytimes.com/2020/11/17/world/middleeast/israel-palestinians-security-annexation.html> (käyty 31.1.2022).

The New York Times/ Kingsley, Patrick & Kershner, Isabel 24.8.2021. *New Israeli Leader Backs Hard Line on Iran but Softer Tone With U.S.*
<https://www.nytimes.com/2021/08/24/world/middleeast/israel-bennett-biden-iran.html> (käyty 31.1.2022).

OCHA (The United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

[päiväämätön]. *Data on demolition and displacement in the West Bank.* <https://www.ochaopt.org/data/demolition> (käyty 19.1.2022).

[päiväämätön] *Data on casualties.* <https://www.ochaopt.org/data/casualties> (käyty 28.2.2022).

15.1.2022. *Protection of Civilians Report, 21 December 2021 - 10 January 2022.* <https://www.ochaopt.org/poc/21-december-2021-10-january-2022> (käyty 19.1.2022).

27.12.2021. *Protection of Civilians Report, 7-20 December 2021.* <https://www.ochaopt.org/poc/protection-civilians-report-7-20-december-2021> (19.1.2022).

8.10.2021. *Protection of Civilians Report, 21 September - 4 October 2021.* <https://www.ochaopt.org/poc/21-september-4-october-2021> (käyty 20.1.2022).

27.8.2021. *Protection of Civilians Report, 10 – 23 August 2021.* <https://www.ochaopt.org/poc/10-23-august-2021> (käyty 19.1.2022).

6/2020. *West Bank Access Restrictions.* https://www.ochaopt.org/sites/default/files/westbank_a0_25_06_2020_final.pdf (käyty 26.1.2022).

1/2019. *Occupied Palestinian Territories. Humanitarian Atlas.* <https://www.ochaopt.org/atlas2019/images/db/atlas-final.pdf> (käyty 28.2.2022).

OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights) 25.10.2021. *UN experts condemn Israel's designation of Palestinian human rights defenders as terrorist organisations.* <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27702&LangID=E> (käyty 18.2.2022).

PCBS (Palestinian Central Bureau of Statistics)

[päiväämätön]. *Estimated Population in Palestine Mid-Year by Governorate, 1997-2021.* https://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/20%Anjalizy%Almahaflat%2017-97.html (käyty 24.1.2022).

12/2020. *2020 الفلستينيون في نهاية عام 2020.* <https://www.pcbs.gov.ps/Downloads/book2546.pdf> (käyty 24.1.2022).

Peace Now - Data - Population [päiväämätön]. <https://peacenow.org.il/en/settlements-watch/settlements-data/population> (käyty 24.1.2022).

Politico/ Gehrke, Laurenz 1.2.2022. *Amnesty International report alleging 'apartheid' in Israel draws fierce criticism.* <https://www.politico.eu/article/jewish-organizations-amnesty-international-uk-apartheid-israel-palestina/> (käyty 18.2.2022).

PSR (Palestinian Center for Policy and Survey Research) 21.9.2021. *Public Opinion Poll No (81).* <http://pcpsr.org/sites/default/files/Poll%2081%20English%20press%20release%20Sept2021.pdf> (käyty 31.1.2022).

Reuters 20.10.2021. *Israel approves West Bank residency for 4,000 undocumented Palestinians.* <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-approves-west-bank-residency-4000-undocumented-palestinians-2021-10-19/> (käyty 31.1.2022).

Reuters/ Ayyub, Rami 22.10.2021. *Israel designates Palestinian civil society groups as terrorists, U.N. 'alarmed'.* <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/israel-designates-six-palestinian-civil-society-groups-terrorists-2021-10-22/> (käyty 18.2.2022).

Scheindlin, Dahlia 8.12.2021. *New Israeli Government's Scorecard for Peace: Poor*. The Century Foundation. <https://tcf.org/content/commentary/new-israeli-governments-scorecard-peace-poor/> (käyty 31.1.2022).

Sen, Somdeep 6.8.2021. *The PA was always meant to 'kill' the Palestinian cause*. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/opinions/2021/8/6/the-pa-was-always-meant-to-kill-the-palestinian> (käyty 31.1.2022).

Thrall, Nathan 21.1.2021. *The Separate Regimes Delusion*. London Review of Books, Vol. 43 No. 2. <https://www.lrb.co.uk/the-paper/v43/n02/nathan-thrall/the-separate-regimes-delusion> (käyty 31.1.2022).

UNGA (The United Nations General Assembly)

22.10.2021. *Situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967. Note by the Secretary-General [A/76/433]. (Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967, Michael Lynk)*. <https://undocs.org/A/76/433> (käyty 31.1.2022).

29.9.2021. *Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories. Note by the Secretary-General [A/76/360]*. <https://undocs.org/en/A/76/360> (käyty 26.1.2022).

30.8.2021. *Economic costs of the Israeli occupation for the Palestinian people: poverty in the West Bank between 2000 and 2019 Note by the Secretary-General [A/76/309]*. <https://undocs.org/A/76/309> (käyty 26.1.2022).

29.7.2021. *Situation of human rights in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, with a focus on the legal status of the settlements [A/HRC/47/57]. (Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967)*. <https://undocs.org/A/HRC/47/57> (käyty 26.1.2022).

UNRWA (The United Nations Relief and Works Agency)

2020. *UNRWA in figures 2020–2021*. <https://www.unrwa.org/resources/about-unrwa/unrwa-figures-2020-2021> (käyty 24.1.2022).

1.1.2009. *Consolidated Eligibility and Registration Instructions (CERI)*. <https://www.unrwa.org/sites/default/files/2010011995652.pdf> (käyty 7.12.2021).

USDoS (The United States Department of State) 2021. *West Bank and Gaza 2020 Human Rights Report*. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/WEST-BANK-AND-GAZA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> (käyty 26.1.2022).

WHO oPt (World Health Organisation occupied Palestinian territory) 23.12.2021. *Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report 85. Monthly issue: 19 November to 23 December 2021*. <https://who18.createsend.com/campaigns/reports/viewCampaign.aspx?d=j&c=99FA4938D049E3A8&ID=07E7BFC52EF3C95D2540EF23F30FEDED&temp=False&tx=0&source=Report> (käyty 28.1.2022).

Yesh Din 5/2021. *Settler crime and violence inside Palestinian communities, 2017-2020*. https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/files.yesh-din.org/בתי+אבות+בתוך+יישובים/inside+Palestinian+communities_EN.pdf (käyty 31.1.2022).